

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Diplomová práce

Bc. Michaela Hartmanová

**Terminologie nemovitostního práva v překladu ze španělštiny do
češtiny**

Terminology of property law in translation from Spanish to Czech

Praha 2023

Vedoucí práce: PhDr. Vanda Obdržálková, Ph.D.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí práce, PhDr. Vandě Obdržálkové, Ph.D. za cenné rady, vstřícný přístup a za čas, který mi v průběhu přípravy práce věnovala.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 14.7. 2023

.....

Bc. Michaela Hartmanová

ABSTRAKT (česky)

Předložená diplomová práce má charakter terminologické studie, která zkoumá problematiku překladu právních textů vztahujících se ke koupi nemovitosti ve směru ze španělštiny do češtiny. V teoretické části nastiňujeme problematiku překladu právních textů se zaměřením na oblast terminologie a mapujeme existující výzkumy v této oblasti. Přílohou této práce budou autentické listiny ve španělštině související s prodejem nemovitosti, které poslouží jako materiál pro empirickou část. Veškeré osobní údaje, které tyto listiny obsahují, jsou z důvodu jejich ochrany vymazány. Provedeme translatologickou analýzu těchto listin a vybereme soubor termínů, které budeme ve studii sledovat. U zvolených termínů analyzujeme ekvivalenty navrhované v dostupných zdrojích (odborných právních slovnících a terminologické databázi IATE) a sledujeme u nich typ ekvivalence a vhodnost pro daný kontext. V závěru shrneme hlavní aspekty překladu terminologie ve sledované oblasti práva ze španělštiny do češtiny a zhodnotíme jednotlivé zdroje. Výstupem terminologické studie je také návrh dvojjazyčného glosáře vycházející z analyzovaných textů.

KLÍČOVÁ SLOVA (česky)

Překlad právních textů, terminologie, terminologické zdroje, odborné slovníky, databáze IATE, občanské právo

ABSTRACT (in English)

The presented master's thesis is a terminological study that examines the issue of translating legal texts related to the purchase of real estate from Spanish into English. In the theoretical part, we outline the issue of translation of legal texts with a focus on the field of terminology and map the existing research in this area. This thesis will be accompanied by authentic documents in Spanish related to the sale of the property, which will serve as material for the empirical part. All personal data contained in these documents have been deleted to protect them. We will carry out a translational analysis of these deeds and select a set of terms to follow in the study. For the selected terms, we analyse the equivalences proposed in available sources (professional legal dictionaries and the IATE terminology database) and observe the type of equivalence and the suitability for the context. Finally, we summarize the main aspects of the translation of terminology in the field of law under study from Spanish into English and evaluate the different sources. The terminology study also results in a draft bilingual glossary based on the texts analysed.

KEY WORDS (in English)

Translation of legal texts, terminology, terminological resources, professional dictionaries, IATE database, civil law

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CHARAKTERISTIKA PRÁVNÍHO JAZYKA A PRÁVNÍHO TEXTU	11
1.1 PRÁVNÍ JAZYK	11
1.1.1 Lexikální rovina	12
1.1.2 Syntaktická rovina	14
1.2 STYL PRÁVNÍHO TEXTU	15
1.3 FUNKCE PRÁVNÍHO TEXTU	16
1.4 TYPY PRÁVNÍCH TEXTŮ	16
2 SROVNÁNÍ ŠPANĚLSKÉHO A ČESKÉHO PRÁVNÍHO SYSTÉMU	17
2.1 ŠPANĚLSKÉ PRÁVO	18
2.2 ČESKÉ PRÁVO	19
3 PRÁVNÍ PŘEKLAD	20
3.1 HISTORIE PRÁVNÍHO PŘEKLADU	20
3.2 TEORIE PRÁVNÍHO PŘEKLADU	24
3.3 TYPY PRÁVNÍHO PŘEKLADU	27
3.3.1 Překlad pro normativní účely	28
3.3.2 Překlad pro informativní účely	28
3.3.3 Překlad pro soudní a obecné právní účely	28
3.4 PRÁVNÍ PŘEKLAD JAKO KOMUNIKACE	29
3.5 PRÁVNÍ PŘEKLAD JAKO PROCES	31
3.5.1 Vnitrojazykový převod (intra-lingual translation)	31
3.5.2 Mezijazykový převod (inter-lingual translation)	37
3.5.3 Adaptace převedené informace v cílovém jazyce	40
EMPIRICKÁ ČÁST	41
4 MATERIÁL A METODY	41
5 TRANSLATOLOGICKÁ ANALÝZA	42
5.1 POPIS ANALYZOVANÝCH DOKUMENTŮ	42
5.2 ANALÝZA SITUAČNÍHO KONTEXTU	45
5.3 FUNKCE ORIGINÁLU	46
5.4 FUNKCE PŘEKLADU	46
5.5 PRÁVNĚ-LINGVISTICKÁ ANALÝZA ŠPANĚLSKÝCH PRÁVNÍCH TERMÍNŮ A JEJICH PŘEKLADŮ DO ČEŠTINY	47
ANALÝZA TERMÍNŮ NÁJEMNÍ SMLOUVY (CONTRATO DE ARRENDAMIENTO)	49
5.5.1 Contrato de arrendamiento	49
5.5.2 Propietario	51
5.5.3 Arrendador	52
5.5.4 Arrendatario	52
5.5.5 Capacidad legal	53
5.5.6 Carga, gravamen	54
5.5.7 Fianza arrendataria	56
5.5.8 Comunidad de propietarios	57
5.5.9 Subarriendo	58
5.5.10 Cesión	59
ANALÝZA TERMÍNŮ REZERVAČNÍ SMLOUVY NA NEMOVITOST (CONTRATO DE ARRAS PENITENCIALES)	60
5.5.11 Contrato de arras penitenciales	60
5.5.12 Adquiriente	62
5.5.13 Registro de la Propiedad	63
5.5.14 Finca, finca registral	64
5.5.15 Catastro	65
5.5.16 Referencia catastral	66
5.5.17 Escritura de herencia	67
5.5.18 Escritura pública de compraventa	69

5.5.19	<i>Impuesto sobre Bienes Inmuebles (IBI)</i>	70
5.5.20	<i>Nota simple</i>	70
5.5.21	<i>Titularidad</i>	71
5.5.22	<i>Impuesto sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana (Plusvalía Municipal)</i> 72	
6	GLOSÁŘ ŠPANĚLSKÝCH A ČESKÝCH POJMŮ	73
	ZÁVĚR	75
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
	SEZNAM PŘÍLOH	84

SEZNAM ZKRATEK

CC – Španělský občanský zákoník (Código Civil)

DPEJ – Velký slovník právní španělštiny (Diccionario panhispánico del español jurídico)

IATE – InterActive Terminology for Europe

NOZ – Nový občanský zákoník

RAE – Španělská královská akademie (Real Academia Española)

ÚVOD

Předkládaná diplomová práce má charakter terminologické studie, ve které se zabýváme překladem právních textů. Ačkoliv překlad právních textů je jedním z nejstarších typů překladu, první publikace, které se začaly věnovat této problematice, vznikly teprve koncem 20. století, kdy se zformovala samotná teorie právního překladu (Chromá, 2014).

V rámci překladu právních textů považujeme terminologii za klíčovou a v naší práci jí věnujeme hlavní pozornost, protože je nejvýraznějším rysem právního jazyka (Caová, 2007). Jedním z kritérií hodnocení úrovně překladu právního textu je to, zda je zvolená terminologie v souladu s terminologií používanou v příslušném cílovém prostředí. Kromě terminologie se také často hovoří o překladatelské právní gramotnosti, což je překladatelova schopnost identifikovat relevantní informace v právním diskurzu a následně je adaptovat v cílovém jazyce tak, aby příjemci textu dávaly právní smysl (Chromá, 2014). Jak uvádějí Obdržálková a Duběda (2018: 73): *„Právní jazyk a překlad spadá do odvětví odborného překladu, jehož hlavním specifikem, jimž se odlišuje od jiných odborných diskurzů, je jeho zakotvenost v konkrétním právním systému, abstraktnost a společenská závažnost“*. Z toho vyplývá, že se od překladatele tohoto typu odborného textu očekává kromě lingvistických znalostí alespoň základní povědomí o právních systémech platných v zemích jeho pracovních jazyků. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou.

Teoretická část se skládá ze tří kapitol. V první kapitole na základě příslušné odborné literatury obecně charakterizujeme právní jazyk, přičemž vedle roviny lexikální, která je předmětem této práce, se zmiňujeme i o rovině syntaktické. Dále se zabýváme stylem, funkcemi a typy právních textů. Ve druhé kapitole srovnáváme dva základní právní systémy, kontinentální a angloamerický, se zaměřením na stručný vývoj právních systémů a kultur námi sledovaných jazyků. V poslední, třetí části, zkoumáme historii a klasifikaci právního překladu s ohledem na účel, který má v cílovém prostředí plnit. Důležitou podkapitolou teoretické části je také ta, ve které popisujeme proces právního překladu, u něhož sledujeme dvě fáze interpretace právního textu, sémantickou a právní, kdy v naší práci se zaměřujeme především na interpretaci právní.

Empirická část je rozdělena také na tři kapitoly, přičemž jako materiál nám poslouží autentické listiny ve španělštině, které se vztahují ke koupi nemovitosti. Ve čtvrté kapitole

diplomové práce popisujeme zkoumaný materiál. Pátou kapitolu představuje analýza souboru vybraných termínů, u kterých konzultujeme české ekvivalenty navrhované v příslušných odborných terminologických zdrojích. Ekvivalenty konfrontujeme z hlediska vhodnosti pro kontext listin, se kterými pracujeme, a zvolená řešení následně zdůvodníme. Poslední kapitola empirické části obsahuje návrh dvojjazyčného glosáře vytvořený na základě analyzovaných textů.

Cílem práce je prozkoumat problematiku překladu právních textů ze španělštiny do češtiny především v oblasti terminologie a provést terminologickou analýzu vybraných textů, jejímž výstupem je zhodnocení příslušných terminologických zdrojů a návrh dvojjazyčného glosáře vybraných termínů. Doufáme, že tato zjištění přispějí k hlubšímu poznání specifik překladu právní terminologie ze španělštiny do češtiny.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika právního jazyka a právního textu

1.1 Právní jazyk

Jak uvádí Tomášek (2003), právní jazyk je nejdůležitějším a nejobvyklejším nástrojem pro přenos právní informace, který se řadí do odborného jazyka. Na definici právního jazyka lze pohlížet z několika následujících hledisek (Tomášek, 1987, cit. dle Tomášek, 2003):

- 1) Z funkčního hlediska je právní jazyk komunikační prostředek v rámci práva jako normativního systému, který se uplatňuje prostřednictvím právních projevů (mluvených a psaných).
- 2) Ze systémového hlediska tvoří právní jazyk součást každého spisovného jazyka.
- 3) Z hlediska obsahového se jedná o znakový systém, jehož jednotlivé znaky mohou být právní termíny, ustálené obraty nebo i celé věty. Tomášek (2003) rovněž dodává, že právní informaci lze přenášet nejen pomocí jazykových znaků, ale i prostřednictvím dalších prostředků, jako jsou např.: ikony (dopravní značky), signály (akustické signály na železničním přejezdu apod.) a symboly (dopravní značky), nicméně v naší práci se budeme zabývat přenosem informací pomocí jazyka.

Jazyk humanitních oborů (a tím pádem i právní jazyk) se spolu s jazykem exaktních věd řadí do subsystémů odborného jazyka, nicméně právě terminologie společenské obory od exaktních oborů jasně odlišuje. Zatímco odborný jazyk exaktních věd (včetně jeho terminologie) je charakteristický významovou přesností a jednoznačností, ve společenských vědách mohou termíny často nést více významů, které závisí na konkrétní definici. Zároveň je poměrně těžké odlišit odborný jazyk společenských věd od obecného jazyka pouze na základě terminologie, protože na rozdíl od termínů exaktních věd se velká část termínů používá i neterminologicky v obecném jazyce. Další rys, který vyděluje právní jazyk od ostatních subsystémů odborného jazyka, jsou jeho specifika na vyšších jazykových rovinách, jako je syntax.

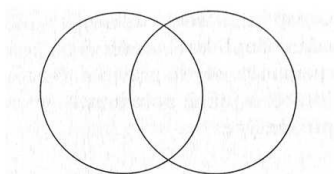
Caová (2007) uvádí několik společných rysů, které pojí snad všechny právní texty. Těmito rysy jsou odborná právní slovní zásoba, specifická syntax, pragmatika a styl. Co se týče španělsky psaných právních textů, Méndez y Gil del Moral (2019, cit. podle Esther Sanz i Vilar,

2021) definuje právní španělštinu jako oblast odborného jazyka, ve které vzhledem k její složitosti nebylo provedeno mnoho výzkumů.¹ Esther Sanz i Vilar (2021) dodává, že složitost, o které Méndez y Gil del Moral hovoří, se týká komplexních lingvistických jevů a odborné, archaické a v některých případech i nesrozumitelné slovní zásoby.

1.1.1 Lexikální rovina

Caová (2007) považuje odbornou terminologii za nejvýraznější znak všech právních textů a upozorňuje přitom na fakt, že každý (národní) právní jazyk má svou vlastní slovní zásobu.² V důsledku odlišností právních systémů daných jazyků se může překladatel mnohdy ocitnout v těžké situaci ve chvíli, kdy má přeložit termín, který se obsahově neshoduje s termínem v cílovém jazyce, respektive kdy daný termín v cílovém jazyce označuje jinou právní skutečnost. Tento případ označujeme jako „neekvivalentnost termínů“ (Caová, 2007). Aby se překladatel vyhnul významovým posunům, neměl by k překladu terminologie přistupovat metodou slovo za slovo, ale nejprve by měl daný termín identifikovat, nalézt jeho pojmový obsah (ve výkladových právních slovnících) a následně mu přiřadit odpovídající termín v cílovém jazyce.

Slovní zásoba právních textů zahrnuje kromě citoslovcí všechny slovní druhy. Jejím významným rysem (a rysem společenských věd obecně), který ji odlišuje od slovní zásoby technických a exaktních věd, je ta, že jeden výraz může nést více významů. Každý termín je obklopen širokou sítí asociativních vztahů, a tak vždy záleží na jeho výkladu v konkrétním kontextu. Právní slovní zásoba zahrnuje kromě právních výrazů rovněž obecné výrazy a výrazy specifické pro další odborné subsystemy, což jsou např. politické, ekonomické, lékařské a technické termíny (Tomášek, 2003). Lexikum lze názorně kategorizovat pomocí tzv. Euklerových kruhů, které se skládají ze třech množin označených písmeny A, B a C.

Obr. 1: Eulerovy kruhy (převzato z Tomášek, 2003)

¹ „El español jurídico es un campo del lenguaje de especialidad que no goza de gran investigación debido a su complejidad.“ (Méndez y Gil del Moral, 2019, cit. dle Esther Sanz i Vilar, 2021: 118)

² „This is a universal feature of legal language but different legal languages have their own unique legal vocabulary. It is the most visible and striking linguistic feature of legal language as a technical language.“ (Cao, 2007: 20)

Množina A (levý kruh) označuje slova používaná v obecné slovní zásobě („krása“, „radost“).

Množina C (pravý kruh) zahrnuje výrazy používané v právním jazyce („povinný díl“, „neopomenutelný dědic“).

Množina B (průsečík obou kruhů) označuje slova používaná jak v obecném, tak v právním jazyce (například „soud“, „smlouva“, „trest“).

Tomášek (2003) považuje za hlavní součást slovní zásoby právního jazyka právní termíny („zákon“, „právo“, „věcné břemeno“), slovní spojení („přijmout zákon“, „vydržet věcné břemeno“) a jazykové šablony („zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení“).

- 1) Právní termíny jsou spjaty s odbornými pojmy, což znamená, že pojmenovávají konkrétní právní skutečnosti, a tak lze přesně definovat jejich význam (což je vlastnost, která termíny jasně vyděluje od netermínů). Oproti obecné slovní zásobě jsou na právní terminologii (a právní jazyk jako takový) kladeny požadavky, jako jsou významová přesnost, jednoznačnost, stručnost, srozumitelnost, ustálenost, ústrojnost, úkonnost a neexpresivnost (Tomášek, 2003: 50).
- 2) Slovní spojení je víceslovný výraz s pevnou stavbou, který právní skutečnost nepojmenovává, ale popisuje. I pro slovní spojení platí stejné podmínky jako pro terminologii, a proto jejich stavbu není možné měnit.
- 3) V případě jazykových šablon se jedná o ustálený právní obrat (slovní spojení, případně celá věta), jehož primární hodnotou není sdělovat obsah, ale dokreslit styl právních projevů. Tomášek (2003) dělí jazykové šablony jednak z hlediska jejich struktury na lexikální („pod trestem peněžité pokuty...“), větné („Odnětím svobody bude potrestán...“) a konstrukční („Podle článku... zákoníku...“), jednak z hlediska jejich pozice na uvozovací („Parlament České republiky se usnesl na tomto zákoně...“), závěrečné („... , čímž byla rozprava skončena“) a vnitřní („... v souladu s ustanovením...“).

Alcaraz Varó a kol. (2014: 24) řadí mezi hlavní rysy právní španělštiny archaickou a „nabubřelou“ slovní zásobu („el gusto por lo altisonante y lo arcaizante“), která leckdy může na příjemce působit přehnaným dojmem. Jako příklad uvádí výrazy „fehaciente“, „proveído“, „pedimento“ a „elevar un escrito“. Dalším rysem je hojné užívání ustálených formulí, které propojují jednotlivé části vět a diskurzu do určitého významového vztahu, například: „A tenor de lo previsto en el art. 7 de la ley...“, „Previo informe del departamento correspondiente...“, „previa deliberación del Consejo de Ministros...“, „Por ésta mi sentencia lo pronuncio, mando y firmo.“ Tyto formule často obsahují slovní zásobu nesoucí symbolický význam, kterým

označují určitou právní skutečnost, například: „con arreglo a la ley“, „de conformidad con la orden ministerial“, „corresponder en Derecho“ apod. Pomocí ustálených formulí se v právní španělštině také odkazuje k předchozím informacím, například „A los efectos del apartado 3“, „A tenor de lo previsto en el artículo 23“ atd. Alcaraz Varó a kol. (2014: 27) také hovoří o tom, že vedle spisovného právního jazyka se mezi jeho uživateli zároveň vyvíjí odborný slang právnických profesí. Ačkoliv se jedná většinou o srozumitelné výrazy, jejich tvorba je dle kolektivu španělských autorů v mnoha případech nadměrná.³ Jako příklad uvádí následující výrazy: „alienidad“ (del verbo „alienar“), „originación“ (del verbo „originar“), „elemento culpabilístico“ a „fase autorizatoria“.

1.1.2 Syntaktická rovina

Stejně tak jako slovní zásoba má i syntax právního jazyka určité charakteristické prvky, přičemž ve španělštině se jedná zejména o složité větné konstrukce. Větnou skladbou španělského právního jazyka se podrobně zabývají například Alcaraz Varó a kol. (2014), kteří (podobně jako v případě slovní zásoby) uvádí jako jeden z rysů složité větné formulace, jako je např. následující úryvek rozsudku madridského soudu: „Que estimando como estimo en parte la demanda interpuesta por el procurador don V. C. H. en nombre de xxx contra yyy, representado por el procurador M. L. T., debo acordar y acuerdo:“ Funkce těchto formulací je pouze rétorická a nemají pro příjemce téměř žádnou informační hodnotu.⁴ Namísto toho kolektiv výše zmíněných autorů navrhuje jednodušší a srozumitelnější vyjádření téhož obsahu následujícím způsobem: „Estimo en parte la demanda interpuesta por el procurador don V. C. H. en nombre de xxx contra yyy, representado por el procurador M. L. T. y, consecuentemente, acuerdo:“ Chromá (2014) uvádí, že pokud výchozí právní text není napsán dobrým jazykem (v našem případě dobrou španělštinou), překladatelé se při jeho interpretaci potýkají s problémy. Konkrétně se jedná o případy, kdy výchozí text (smlouva, notářský zápis, zákon apod.) je napsán v nepřiměřeně dlouhých syntaktických celcích a je celkově syntakticky, lexikálně a stylisticky překombinovaný či nevhodně formulovaný.⁵ Protože správná interpretace výchozího

³ Alcaraz Varó a kol. (2014: 28) přímo uvádí, že: „*Esta tendencia a crear términos nuevos de forma automática está tan arraigada entre los juristas que, como hemos podido comprobar, con cierta frecuencia, muchos de ellos se sorprenden al ser preguntados por el significado preciso de voces por ellos creadas, que consideran semánticamente transparentes y de uso común.*“

⁴ Alcaraz Varó a kol. (2014: 25) dokonce dodává, že: “*Fórmulas como éstas ya han sido parodiadas en el cine y en los medios de comunicación, por ser retóricas y no aportar nada a la comunicación.*”

⁵ Chromá (2014: 5) uvádí, že se v praxi setkala s českým sdělením obvinění, jehož úvodní věta přesahovala tři tiskové stránky A4

textu je v rámci překladu naprosto klíčová, tak v případech, kdy je text těžko srozumitelný, se překladatel musí uchýlit k podrobnému větnému rozboru.

Další tendencí španělských právních textů na syntaktické rovině je tíhnutí k nominalizaci sloves (de recaudar – „recaudación“) a přídavných jmen (de efectivo – „efectividad“), přičemž většina takto nominalizovaných slov je zakončena koncovkou -idad („veracidad“), -miento („aprovisionamiento“) a -ción („ejecución“). Nominalizace nahrazuje vyjádření dané informace plnovýznamovým slovesem a realizuje se i ve spojení s tzv. prázdnými slovesy, což jsou slovesa, která nenesou žádnou informační hodnotu, např. „proceder a la admisión“ (místo admitir), „presentar una reclamación“ (místo reclamar) apod.

Český právní jazyk je v hlavních rysech srovnatelný se španělštinou, jelikož se v něm také často uplatňuje nominalizace a ustálené právní obraty („...pod trestem peněžité pokuty...“, „Podle článku zákoníku“), které Tomášek (2003) nazývá jazykovými šablonami a považuje je za neoddělitelnou součást právních projevů. Nicméně z hlediska syntaxe je právní španělština oproti právní češtině více archaická a složitá.

1.2 Styl právního textu

Podle české stylistiky (Jelínek, 1996) jsou právní texty součástí administrativního stylu, který kromě administrativních textů zahrnuje také právní, hospodářské a obchodní texty (Hoffmannová a kol., 2016). Administrativní styl lze dále rozdělit na vyšší a nižší, přičemž vyšší označuje styl psaných textů, jejichž autory jsou profesionálové. Takové texty jsou závazné, mají standardizovanou formální úpravu a obsahují odkazy na vyhlášky a zákony. Naopak do nižšího administrativního stylu se řadí mluvené, dialogické texty. Komunikace tohoto stylu se tak odehrává v institucionální sféře a jeho charakteristickými rysy jsou asymetrie mezi účastníky komunikace, závaznost, konativní funkce a performativnost (Šimandl, 2000).

Asymetrie v komunikaci administrativního stylu je projevem rozdílných pravomocí a komunikačních kompetencí vysílatele a příjemce textu, přičemž vysílatelem textu je určitá instituce (například nejvyšší soud), která ovlivňuje jednání příjemce (občana).

Závaznost administrativní komunikace spočívá v tom, že může mít pro její účastníky závažné důsledky. Z tohoto důvodu jsou na administrativní texty kladeny nároky na přesnost, jednoznačnost a úplnost.

1.3 Funkce právního textu

Nordová definuje funkci textu jako kombinaci komunikativních funkcí, které text vykonává v konkrétní situaci (Nord, 1991: 70). Reissová (2002) vytvořila typologii textů v závislosti na funkcích, které se mohou v textu uplatňovat. Texty s informativní funkcí odkazují k věcem a jevům v reálném nebo fikčním světě, konstativní texty se orientují na příjemce textu, u kterého cílí na vytvoření určité reakce a hlavní funkcí expresivních textů je kromě informování příjemce také působení na čtenáře pomocí estetické stránky (Glabová, 2017).

Vzhledem k tomu, že právní texty se zaměřují na adresáta a prostřednictvím sdělování informací se snaží působit na jeho myšlení a jednání, je dle Hoffmannové a kol. (2016) jejich hlavní funkce konativní. Příkladem realizace této funkce je tvorba norem a obecných pravidel (v zákonech a školních řádech), přičemž v některých žánrech může mít konativní funkce formu rozkazu nebo výzvy směřované na příjemce („Vstup do parku zakázán!“). Další funkcí právních textů je funkce referenční, přičemž poměr mezi konativní a referenční funkcí se liší v závislosti na daném žánru. Zatímco podle Reissové (2002) je hlavní funkce právních textů informovat příjemce, dle názoru Šarčevičové (1997) u nich nad informativní funkcí převažuje funkce konativní, pomocí které nařizují svému příjemci určitý způsob chování (příklad zákonů, smluv apod.).

1.4 Typy právních textů

Caová (2007) definuje právní texty jako texty vytvářené (nebo používané) pro právní účely v právním prostředí a navrhuje jejich dělení do čtyř základních kategorií:

- 1) legislativní texty (vnitrostátní zákony, mezinárodní smlouvy, vícejazyčné zákony a další právní předpisy vytvářené zákonodárnými orgány),
- 2) soudní texty vytvářené během soudních procesů soudními úředníky a jinými právními orgány (soudní rozhodnutí),
- 3) odborné právní texty, jejichž autory jsou právníci z akademické sféry nebo studenti práv (odborné práce, odborné komentáře),
- 4) soukromé právní texty (nájemní smlouva, závěť), kam řadí rovněž texty psané osobami bez právního vzdělání (svědecká výpověď, soukromoprávní smlouvy apod.).

Každý typ právních textů je něčím specifický a tím vytváří určitou stylovou vrstvu právního jazyka. To znamená, že právní jazyk není homogenní (nejedná se pouze o jeden právní diskurz), ale je tvořen souborem jednotlivých právních diskurzů (Maley 1994: 13, cit. dle Cao, 2007).

Právní texty mohou mít dle Caové (2007) normativní nebo informativní účel. Normativní účel mají preskriptivní texty, jako jsou zákony a další právní předpisy a dokumenty, které stanovují právní skutečnosti nebo zakládají práva a povinnosti. Naopak informativní účel plní texty s deskriptivním charakterem, což mohou být např. odborné práce, právní komentáře a rady, korespondence mezi právníky, ale i mezi právníky a jejich klienty.

2 Srovnání španělského a českého právního systému

Hlavní problém při překladu právních textů je dle Caové (2007) rozdílnost právních systémů, jelikož jsou úzce spjaty se společností, která je vytvořila. Právní systém každé země prošel samostatným vývojem v závislosti na potřebách své společnosti. Chromá o překladu právních textů dokonce uvádí, že *„překlad právních norem z jednoho jazyka do druhého je a vždy bude velkou výzvou pro překladatele právních textů bez ohledu na to, jak je výchozí právní systém filozoficky a kulturně blízký či vzdálený cílovému právnímu systému a jak typologicky odlišné či příbuzné jsou výchozí a cílový jazyk“* (2014: 9).

Také Tomášek (2003) považuje rozdílnost právních systémů za problematický aspekt, se kterým se překladatel vypořádává různými způsoby, a uvádí, že kvalita překladu právních textů je podmíněna nejen znalostí jazyka, ale i práva. Při překladu právních textů je nezbytné, aby překladatel znal rozdíly mezi právními systémy jazyků, se kterými pracuje. Domníváme se, že z tohoto důvodu je vhodné zařadit do naší práce kapitolu, ve které se budeme věnovat stručnému vývoji a porovnání španělského a českého právního systému.

Dle Knappa (1996) právo téměř vždy platí jen na území určitého státu a vychází z jeho suverenity, což je důvod, proč se od sebe jednotlivé právní systémy liší. My se v naší práci zaměříme na dva základní modely práva, kterými jsou kontinentální neboli románskogermánský a angloamerický právní systém. Caová (2007) dodává, že do těchto dvou právních systémů spadá přibližně 80 % zemí světa.

Jak už napovídá název, kontinentální právní systém vznikl v kontinentální Evropě, odkud se dále rozšířil i mimo Evropu. Jedná se o systém psaného práva, což znamená, že soudce využívá psané předpisy a sám je nevytváří. Kontinentální systém zahrnuje několik okruhů práva, přičemž tím nejrozšířenějším je francouzské právo, které zasáhlo většinu zemí západní Evropy, země Latinské Ameriky, země na Blízkém a Dálném východě a v jihovýchodní Asii, včetně zemí Afriky, kde měla Francie s Belgií zřízené kolonie. Kontinentální právo se tedy člení do několika následujících okruhů: okruh francouzský, rakouský, německý, švýcarský,

skandinávský a latinskoamerický. Španělský i český právní řád náleží oba do systému kontinentálního práva, a tedy v rámci pramenů práva se řídí psaným právem (Knapp, 1996).

Angloamerický právní systém vznikl v Anglii a je charakteristickým systémem soudních rozhodnutí, tzv. precedenčním systémem práva. Uplatňuje se ve Velké Británii, Severním Irsku s výjimkou Skotska a na Britských ostrovech. Dnes je rozšířen prakticky po celé britské říši včetně bývalých britských kolonií a ve Spojených státech, přičemž americký právní systém se od anglického systému podstatně odlišuje. Z tohoto důvodu se angloamerický právní systém třídí na dva podsystemy: anglické právo a právo ve Spojených státech, přičemž anglické právo zahrnuje právo kanadské, australské, novozélandské a právo dalších národů Britského společenství (Knapp, 1996).

V následujících podkapitolách se budeme zabývat vývojem právní úpravy námi zkoumaných jazyků, a to se zaměřením na právo občanské, které kromě dalších oblastí upravuje i námi zkoumanou oblast nemovitostního práva.

2.1 Španělské právo

Aktuálně platný španělský občanský zákoník, který reguluje soukromé právo, vešel v platnost roku 1889 za vlády krále Alfonse XIII. Během přibližně prvních padesáti let od jeho vstoupení v platnost se obešel bez zásadních obsahových změn. Změna nastala až s koncem Španělské občanské války v roce 1939, kdy se ve Španělsku ujal moci generál Franco, označovaný též jako *Caudillo* („Vůdce“), který vykonával zákonodárnou moc formou dekretů. Toto zakladatelské období charakterizuje snaha o institucionální stabilizaci režimu a ústavní legitimace vzpoury Frankových přívrženců, což vedlo k tvorbě *leyes fundamentales* (tzv. základních zákonů) a *Fuero del Trabajo* (Pracovního kodexu) z roku 1938. Tyto právní předpisy měly v novém frankistickém Španělsku plnit roli „ústavy“, nicméně o ústavním právu (potažmo právu soukromém) tohoto období píšeme v uvozovkách, protože bylo silně podřízeno požadavkům tehdejšího nedemokratického režimu (Seltenreich, 2017: 108).

Po Francově smrti v listopadu roku 1975 se ujal moci král Juan Carlos a země úspěšně přešla k demokracii. Tento proces byl dovršen založením ústavy španělské konstituční monarchie v říjnu roku 1978, která se stala nejvyšší platnou normou španělského právního systému. Stanovuje se v ní, že: „Španělsko je demokratický a sociální právní stát, který chrání hodnoty svého právního řádu – svobodu, spravedlnost, rovnost a politický pluralismus“⁶.

⁶ https://e-justice.europa.eu/16/CS/national_justice_systems?SPAIN&member=1

Období mezi lety 1975-1978 je tak tradičně označováno termínem *La Transición española*, tedy španělská transformace směrem k demokracii. Soukromé právo je regulováno španělským občanským zákoníkem platným od roku 1889, který za Francovy diktatury prošel řadou změn: silně omezoval práva žen, např. způsobilost k právním úkonům, trestně postihoval cizoložství a rušil možnost rozvodu. Po přijetí ústavy z roku 1978 občanský zákoník prošel novými obsahovými úpravami, které jsou v souladu s demokratickým režimem (např. schválení zákona o rozvodu, zrušení diskriminace na základě pohlaví apod.).⁷

2.2 České právo

České právo má dle Knappa (1996: 118) také dlouhou historii, která se datuje až do 13. století, kdy byly vydány Zemské desky. Na začátku 14. století došlo v Českých zemích k převzetí římského práva v Královském horním právu, nicméně za vlády Habsburků byla tradice českého práva potlačena rakouskou právní tradicí, jelikož byl v roce 1811 vydán rakouský Obecný občanský zákoník. Ten se v té době rozšířil po celé střední Evropě a v Československu byl spolu s rakouským právem přejat tzv. recepčním zákonem č. 11/1918 Sb. Po vzniku Československé republiky došlo k jeho adaptaci a modernizaci, a tak platil dál téměř beze změn. Jedinou větší změnou byla tzv. manželská novela č. 320/1919. Tehdejší západní část Československa (dnes území České republiky) již od svého vzniku vstoupila do rakouského okruhu kontinentálního systému práva. Oproti tomu Slovensko bylo za rakousko-uherské monarchie součástí Uherského království, kde platilo nepsané zvykové právo, a tak recepčním zákonem z roku 1918 převzalo uherské zvykové právo. V té době v Československu koexistovaly dva systémy občanského práva: rakouský obecný občanský zákoník a uherské zvykové právo (Knapp, 1996: 119).

Za protektorátu Čechy a Morava zavedla nacistická okupace německé právo, které platilo paralelně s českým právem až do konce roku 1950, a tak stále platil i český občanský zákoník. V roce 1950 nabyl účinnosti sovětským právem ovlivněný jednotný občanský zákoník č. 141/1950 Sb., který sjednotil občanské právo v celém Československu, a zanedlouho byl nahrazen „socialistickým“ občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb. Ačkoliv tak občanské právo vstoupilo z rakouského okruhu do sovětského, stále tvořilo součást kontinentálního práva a na právní myšlení v Čechách to nemělo příliš velký vliv. „Socialistický“ občanský zákoník byl po změně režimu v roce 1991 novelizován, přičemž východiskem pro jeho aktualizaci byl zejména

⁷ https://es.wikipedia.org/wiki/Código_Civil_de_España#cite_note-9

občanský zákoník z let 1950 a 1963 (Knapp, 1996: 119). Dalšími novelami procházel i během následujících dvaceti let, rekonfiguroval české soukromé právo a nahradil tak československý zákoník z roku 1964. Nový občanský zákoník byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 89/2012 Sb. a nabyl účinnosti 1. ledna 2014.

3 Právní překlad

Náplní této kapitoly je překlad právních textů. Nejprve se budeme věnovat historii právního překladu na pozadí obecné teorie překladu. Zmíníme hlavní milníky ve vývoji překladu a popíšeme, jak se vyvíjely jednotlivé přístupy k překladu jeho hlavních teoretiků. Velkou pozornost přitom budeme věnovat období 20. století, ve kterém se teorie překladu ustavila jako akademická a vědecká disciplína. V další části se již budeme zabývat teorií právního překladu, ve které sehrálo klíčovou roli vydání první ucelené publikace o problematice právního překladu profesorky Šarčevicové s názvem *New Approach to Legal Translation* (1997). Následně představíme klasifikaci typů právního textu do několika kategorií z hlediska jeho účelu. V další části se budeme zabývat popisem komunikačního schématu právního překladu a procesu právního překladu, který jsme rozdělili na tři fáze: vnitrojazykový převod, mezijazykový převod a adaptaci, přičemž hlavní pozornost věnujeme zejména vnitrojazykovému převodu, který v rámci právního překladu považujeme za zcela zásadní. U vnitrojazykového převodu klademe důraz na jednotlivé typy ekvivalence mezi pojmy ve výchozím a cílovém jazyce, u mezijazykového převodu se zabýváme především základními překladatelskými postupy.

3.1 Historie právního překladu

Překlad má velmi starou historii, jelikož existoval již od počátku interakce mezi lidmi. První profesionální tlumočníci pochází z dob antického Říma, kde působili jakožto *interpretes* ve službách veřejných činitelů, kterým zprostředkovali komunikaci s Řeky. Jejich pracovními jazyky tak byly latina a řečtina (Skřejpek 2007: 29, cit. podle Chromé, 2014). Za účelem překládání korespondence mezi těmito civilizacemi byl v Římské říši zřízen úřad *ab epistulis Graecis*, kde se překládaly také právní texty (Skřejpek 1991: 89, cit. podle Chromé, 2014). Samotná teorie překladu jako akademická a vědecká disciplína vznikla i přes dlouhou historii překládání teprve ve 20. století, kdy se začaly utvářet první teorie v odborném, literárním a dalších oblastech překladu, které měly za cíl vědecky zdůvodnit principy a pravidla utvářející

překladatelskou praxi a zároveň určit kvalitu daného překladu. Překlad právních textů má bezpochyby významnou úlohu v kontextu Evropské unie, a tak Evropská komise v rámci programu *Programme for Quality Management in Translation* stanovila vlastní hodnotící kritéria kvality překladu (Chromá, 2014: 13). Zajímavý názor na problematiku kvality překladu právních textů zaujímá Kischel (2009: 7, cit. dle Chromá, 2014): „*The question in legal translation is not which translation is right, but, more modestly, which one is less wrong*“. Chromá (2014) upozorňuje, že jedním z hlavních kritérií pro hodnocení kvality překladu je do jaké míry (ne)splňuje očekávání příjemce překladu a účel, pro který byl vyhotoven.

Teorie překladu prošla dlouhým vývojem. Lingvistické teorie překladu ustoupily pragmatickým a sémiotickým přístupům, které při překládání a volbě postupů mají na zřeteli příjemce cílového textu (Chromá, 2014). Vzhledem k tomu, že teorie překladu právních textů vycházejí z obecných teorií překladu, domníváme se, že je vhodné uvést stručný přehled zejména těch teorií, které mají na právněpřekladatelskou praxi a teorii významný vliv.

Ve 20. století, kdy se teorie překladu začala utvářet jako vědecká disciplína, vydali kanadští lingvisté Jean-Paul Vinay a Jean Darbelnet práci *Stylistique comparée du français et de l'anglais*, ve které uvedli základní postupy a strategie, které překladatelé během překladu používají. Překladatel má na výběr mezi strategií doslovného překladu, který je správný po gramatické a idiomatické stránce v cílovém jazyce, a strategií volného překladu, ve kterém jde o dosažení ekvivalence mezi zdrojovým a cílovým textem (Chromá, 2014). Dále také uvádí sedm základních překladatelských postupů: výpůjčku, kalk, doslovný převod, transpozici, modulaci, ekvivalenci a adaptaci. Pokud překladatel zvolí strategii doslovného překladu, může se uchýlit k výpůjčce, která dle Tomáška (2003) spočívá v přenesení (právních) projevů z výchozího do cílového jazyka, aniž by se změnila jejich významová a výrazová stránka. Výpůjčka (*emprunt*) je nejběžnější u termínů a slouží k obohacování slovní zásoby. V právních textech se často jedná o latinská slova (např. *mutatis mutandis*), ale i anglická (např. *leasing*, *know-how*) a francouzská (např. *acquis communautaire*). Dále může překladatel využít kalk (*calque*), což je zvláštní forma výpůjčky, který spočívá v přesném překladu vnitřní struktury (právního) projevu z výchozího do cílového jazyka (Tomášek, 2003: 121). Tento postup bývá nejvíce spojován s překladem terminologie, přičemž čeština je bohatá především na termíny z němčiny (např. *Dienstbarkeit – služebnost*). Doslovný překlad (*word-for-word; traduction littérale*) je postup, který se uplatňuje při absenci termínu v právu cílového jazyka (např. *representations and warranties – prohlášení a záruky*). Naopak při strategii volného překladu má překladatel možnost využít transpozici (*transposition*), jejíž podstatou je zachovat významovou stránku (právního) projevu v co největší míře bez ohledu na změnu stránky

výrazové (Tomášek, 2003: 109-110). U transpozice tak většinou dochází ke gramatickým změnám, které jsou výsledkem odlišností mezi výchozím a cílovým jazykem, např. *duty to notify – oznamovací povinnost* (Chromá, 2014). Dalším postupem volného překladu je modulace (*modulation*), která spočívá v převodu významové stránky (právního) projevu ve výchozím jazyce do jazyka cílového (Tomášek, 2003: 116), při kterém se mění úhel pohledu (např. *advice of rights – poučení o právech*). Posledními postupy, které dvojice autorů uvádí, jsou ekvivalence (*equivalence*) a adaptace (*adaptation*), které překladatelé používají v případech absence reálií (jevů) v cílovém jazyce, např. *Old Bailey – londýnský trestní soud*. Chromá (2014) dodává, že tyto uvedené postupy používají více či méně překladatelé jak odborných, tak i literárních textů.

Americký lingvista Eugene Nida, který se proslavil zejména překladem bible do angličtiny, se ve své stěžejní práci *Toward a Science of Translating* (1964) oproti Vinayovi a Darbelnetovi zaměřuje na čtenáře jako příjemce překladu, dle jehož reakce hodnotí míru dosažené ekvivalence. Nida navrhuje rozlišit ekvivalenci dynamickou (*dynamic*) a formální (*formal*), přičemž dynamická je založena na ekvivalentním účinku na příjemce, tzn. vztah mezi sdělením a příjemcem textu překladu by měl být stejný jako mezi sdělením a příjemcem textu originálu (Nida, 2002: 129). Mezi klíčové rysy dynamické ekvivalence patří přirozenost vyjadřování a přizpůsobení se jazykovým a kulturním potřebám čtenáře překladu. Formální ekvivalence se naopak v maximální možné míře soustředí na sdělení samotné a překladatel se snaží reprodukovat jak obsah, tak i formu (strukturu výchozího textu). V kapitole 3.5 Právní překlad jako proces se budeme zabývat ekvivalencí v kontextu právního překladu podrobněji.

Britský lingvista Peter Newmark sehrál významnou roli ve vývoji translatologie především v 70.-80. letech jako autor publikace o překladu *A Textbook of Translation* (1988) a zároveň se podílel na akademizaci disciplíny ve Velké Británii. Dle některých autorů (např. Mundaye, 2008) sice bývá často kritizován pro svůj preskriptivismus, nicméně svou teorií překladu, v rámci které rozlišuje doslovný a volný překlad, se pojetím volného překladu velmi přibližuje Nidově teorii dynamického překladu. Oba totiž ve svých teoriích shodně kladou důraz na cílový jazyk a konečného příjemce textu. Newmarkův hlavní přínos v rámci právního překladu spočívá v pojetí komunikativního překladu. Ten se zaměřuje na příjemce a klade si za cíl přesně převést sdělení z výchozího jazyka do jazyka cílového tak, aby se při procesu překladu zachovaly prvky cizí kultury a účinek překladového textu byl podobný účinku výchozího textu na příjemce originálu. Nový překladový text tak může být pro své čtenáře oproti originálnímu textu mnohem srozumitelnější, což může být v případě překladu obžalob a sdělení obvinění žádoucí (Chromá, 2014). Sémantický překlad se na rozdíl od překladu

komunikativního nezaměřuje na příjemce, ale na originál, přičemž usiluje o co nejpřesnější převod jeho smyslu.

Německá funkcionalistická škola je další důležitou teorií v rámci překladu právních textů, která se vyznačuje upřednostňováním cílového textu a jeho příjemce před výchozím textem. To ovšem neznamená, že výchozí text není důležitý. Funkční koncepce totiž klade důraz na jeho důkladnou analýzu, která spočívá ve vyhodnocení prvků důležitých pro překlad, stanovení překladatelské strategie na základě určení funkce textu apod. Mezi představitele této školy se řadí Katharina Reissová, Hans Josef Vermeer a Christiane Nordová. Její hlavní přínos spočívá v definici překladu jako komunikačního procesu, který si klade za cíl vytvořit ve vztahu k výchozímu textu „funkčně ekvivalentní“ text v cílovém jazyce. Podmínkou, aby takový text vznikl, je správně určit funkci původního textu a zachovat ji v překladu, přičemž tato funkce může být informativní, expresivní nebo konativní (Reiss, 2000b, s. 160-163, cit. dle Chromé, 2014). Jak jsme již zmínili v kapitole 1.3 Funkce právního textu, právní texty mohou mít jak informativní, tak i konativní funkci, přičemž jejich poměr závisí na daném žánru.

Reissová a Vermeer přispěli k rozvoji funkcionalistické školy také jako autoři tzv. teorie skoposu (1984). *Skopos* je slovo řeckého původu a znamená *účel, cíl* (Chromá, 2014: 16). Tato teorie se soustředí na příjemce překladu a za adekvátní překlad považuje ten, který splňuje funkci a účel stanovené zadavatelem v překladatelské zakázce. Pokud má cílový text oproti výchozímu textu jinou funkci a účel, výsledný text se bude od originálu značně lišit. Jako příklad uvádí Chromá (2014) především právní a umělecké texty, protože oba tyto typy textů jsou úzce spjaty s kulturou daného jazyka. Zároveň dodává, že je-li hlavním účelem překladu dosažení zamýšleného účinku, což se většinou týká překladu materiálů v procesním řízení (např. žaloba na neplatnost smlouvy), zadavatel a příjemce právního překladu jsou většinou jedna osoba. Takový překlad by měl být po právní i lingvistické stránce věrný zdrojovému textu, nicméně i v případě, kdy se od něho například terminologicky nebo jazykově vzdálí, může splnit očekávání příjemce (např. pokud díky němu příjemce vyhraje soudní spor či pokud překlad není zpochybněn soudem apod.)

Nordová rozpracovala teorii překladu, která má překladatelům poskytnout reflexi na jejich překladatelský proces obecně i jednotlivá překladatelská řešení. Zavádí dva základní typy překladu dle jeho funkce: dokumentární překlad (*documentary translation*) a instrumentální překlad (*instrumental translation*). První typ překladu se soustředí na vytvoření cílového textu, který se stává dokumentem (záznamem) výchozí komunikace. Vzniká tak v podstatě text o textu a komunikativní funkce výchozího textu se tedy mění. Naopak instrumentální překlad slouží jako nástroj (instrument) nové komunikace mezi autorem originálu a recipientem

překladu, přičemž využívá původní text jako model. Jeho cílem je dosáhnout podobné funkce, jakou měl výchozí text ve výchozí kultuře (Munday, 2008). Pokud výchozí text obsahuje určité reálie, může dojít k jejich neutralizaci nebo domestikaci. Dle Chromé (2014) bývá tento typ překladu spojován s překladem manuálů a návodů, jelikož mají bez ohledu na jazykovou verzi stejný zamýšlený účel i funkci. Co se týče překladu právních textů, může se jednat jak o dokumentární, tak o instrumentální překlady. Dle Caové (2007) lze za dokumentární překlad považovat např. texty Mezinárodní obchodní organizace (WTO) překládané do nepracovních jazyků, které oproti výchozím textům postrádají preskriptivní funkci. Příkladem instrumentálního překladu může být legislativa EU překládaná např. ze španělštiny do češtiny, u které je předpoklad shodné funkce s výchozím textem (Chromá, 2014).

Také Mona Bakerová, autorka pragmatické teorie překladu, upřednostňuje orientaci na příjemce překladu. V roce 1992 publikuje práci *In Other Words: A Coursebook on Translation*, ve které se zabývá pragmatickými aspekty překládání, ale také vlivem pořadí slov ve větách na překlad apod. Jejím zásadním přínosem je také to, že poukázala na význam konceptu funkční větné perspektivy, čímž ho zpřístupnila světu. Bakerová významně přispěla k teorii překladu právních textů i tím, že se zabývá nejen explicitně řečenou výpovědí, ale i jejím smyslem, k jehož překladu poskytuje překladatelům různé překladatelské postupy. Tímto přístupem k překladu se Bakerová shoduje s myšlenkami právní sémiotiky, která vnímá překlad jako interpretaci, při které se soustředí na jeho smysl (Chromá, 2014: 18).

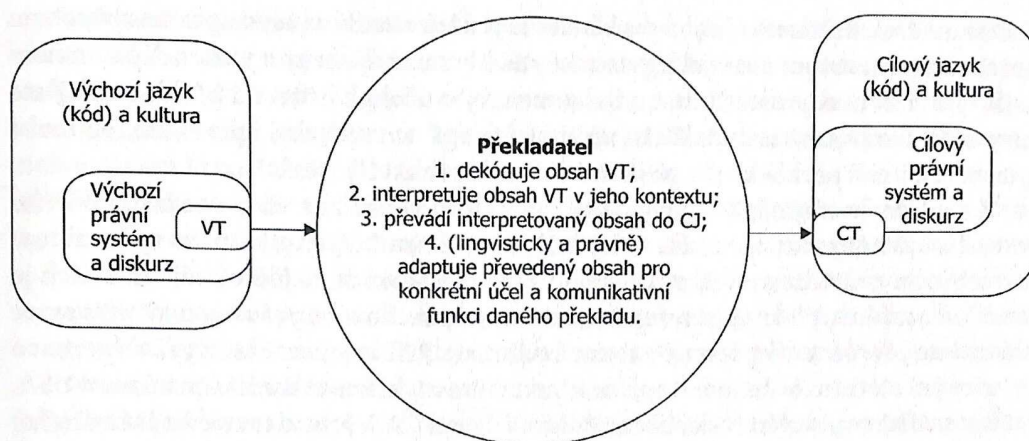
Sémiotický a funkční přístup k jazyku rozvíjel již v roce 1959 Roman Jakobson, jehož teorie vycházela z rozlišení vnitrojazykového, mezijazykového a intersemiotického překladu. První fází procesu v Jakobsonovým pojetím je vnitrojazykový překlad, který spočívá v interpretaci výchozího textu, během které překladatel identifikuje obsah, formu a funkci sdělení, které má převést do cílového jazyka. Převedení úplné informace výchozího sdělení pak záleží na schopnosti překladatele správně interpretovat jeho obsah a formu, přičemž právní texty jsou charakteristické výskytem abstraktní terminologie, která je vázaná na kulturu daného právního systému (Chromá, 2014: 18-19).

3.2 Teorie právního překladu

V předchozí kapitole jsme se věnovali historickému vývoji právního překladu, na který jsme nahlíželi na pozadí obecné teorie překladu. I přes to, že právní texty jsou uváděny jako vůbec první dochované důkazy o překladatelské činnosti (Šarčevićová, 1997), teorie právního

překladu vznikla relativně nedávno. Zásadním impulsem bylo vydání publikace *New Approach to Legal Translation* (1997) profesorky Šarčevicové, která byla první ucelenou monografií věnující se problematice tohoto typu překladu. V publikaci je věnována pozornost různým tématům, jako je např. dosažení ekvivalence (zejména u terminologie), funkční a pojmový přístup k procesu překládání atd. Šarčevicová touto prací v podstatě odstartovala další teoretický výzkum právního překladu, na který navázali např. Deborah Caová (2007), Marta Chromá (2014), Michal Tomášek (2003) a další teoretikové.

Právní překlad je v rámci obecné teorie překladu specifická kategorie. Jak vysvětluje Chromá (2014): „*mnohé principy obecné teorie překladu zde neplatí, ale mnohé jiné zásady byly stanoveny zejména v posledních dvaceti letech, kdy se v mezinárodním kontextu vypracovala teorie právní lingvistiky a právního překladu založená na srovnávacím právnělingvistickém zkoumání*“⁸. Dále uvádí, že účelem právního překladu je poskytnout svému příjemci přesné, jasné a úplné informace obsažené v originálním textu. S ohledem na to, že právní překlad je ve své podstatě mezikulturním převodem určitého sdělení, přirovnává práci překladatele ke hledání „mostu“ mezi dvěma více či méně odlišnými právnělingvistickými systémy. Úkolem překladatele je tedy „přenést“ výchozí text v takové podobě, aby mu jeho příjemce porozuměl z lingvistického i právního hlediska. Proces právního překladu znázornila na níže uvedeném schématu, z něhož vyplývá, že výchozí text je napsán v jazyce přirozeném pro lokální právní systém, přičemž na jeho vznik mají vliv subjektivní faktory na straně autora (např. schopnost vytvořit smysluplný právní text).

Obr. 2: Proces překladu právního textu s důrazem na roli překladatele (převzato z Chromá, 2004)

⁸ Viz. článek *O právních překladech převážně vážně*. [online]. 2014 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

Prvním krokem překladatelovy práce je dekodování obsahu výchozího textu, který následně interpretuje a převede do cílového jazyka tak, aby splnil stanovený účel. Chromá (2004) přitom upozorňuje na to, že tento účel se ne vždy shoduje s účelem výchozího textu. Jako příklad uvádí zákony vydané Evropskou unií, u nichž se pořizují tzv. jazykové mutace, tedy rovnocenná znění zákonů. U jazykových mutací je zachován stejný účel, jako měl originál, a tak by se dle kategorizace Nordové (2005) jednalo o instrumentální překlad. Účel výchozího textu však není zachován v případě, kdy je překlad pořizován pouze pro informační účely, tedy v situaci, kdy příjemce překladu neovládá jazyk originálu. U takového překladu je důraz kladen především na co nejvyšší míru srozumitelnosti právních informací obsažených v textu, nicméně v řízení se na něj nelze dovolat. Zde by se dle kategorizace Nordové jednalo o překlad dokumentární.

Chromá (2014) se pomocí výše uvedeného schématu snaží názorně vysvětlit, že právní překlad je v podstatě interpretovaný výchozí text, což znamená, že překladatel přeloží to, co z textu dokáže „vyčíst“ a pochopit. Naopak obsah, který není schopen z textu „vyčíst“, přeloží metodou doslovného překladu, čímž se vydává cestou pokusu a omylu. To je většinou zapříčiněno tím, že mu chybí právní vzdělání.⁹ Chromá (2014) zároveň upozorňuje, že by překladatel během procesu překládání rozhodně neměl opominout účel překladu (tj. důvod zadání překladu) a znalosti konečného příjemce (především zda má právní vzdělání a zda jazyk, do kterého se překládá, je jeho mateřština). Procesem překladu právního textu se budeme podrobněji zabývat v kapitole 3.5 Právní překlad jako proces.

Caová (2007) má na právní překlad velmi podobný pohled jako Chromá (2014); pokládá ho za zvláštní oblast odborné překladatelské činnosti, která kromě lingvistiky a teorie překladu zahrnuje také teorii práva. Jeho charakteristickým rysem je schopnost způsobit právní následky, a tak je nezbytné, aby měl překladatel alespoň základní povědomí o cizím systému práva, jeho jazyce a následcích, které může právní překlad vyvolat.

Tomášek (2003) se problematikou právního překladu zabývá již od poloviny osmdesátých let 20. století. Ve svých pracích vychází zejména z poznatků získaných během svého působení při orgánech Evropské unie v Bruselu, a tak přirozeně spatřuje potenciál právního překladu především v souvislosti se zapojováním České republiky do Evropské unie a s budováním vazeb s ostatními evropskými národy. Zásadní význam v rámci teorie právního překladu přikládá právní lingvistice, která mapováním stavu a vývoje právního jazyka nabízí

⁹ Překladatelé právních textů v České republice mají právní vzdělání jen výjimečně, laické povědomí o právu získají teprve při překládání takových textů (viz M. Chromá, 2014)

překladaři širší informace o významu slov, s jejichž využitím dokáže překladaři právním textům lépe porozumět. V rámci teorie právního překladu rozlišuje vnitrojazykový a mezijazykový překlad, přičemž první z nich spočívá v interpretaci projevu, což je proces, ve kterém mu překladaři přiřazuje skutečný význam (jeho definice vnitrojazykového překladu se velmi shoduje s pojetím právního překladu Chromé (2014), která říká, že: „Právní překlad je interpretace výchozího textu; překladaři přeloží smysluplně to, čemu rozumí“¹⁰. Mezijazykový překlad naopak označuje samotný proces překladu právního projevu, během kterého by měl být obsah převeden z výchozího do cílového jazyka tak, aniž by se narušil jeho obsah. Vnitrojazykovému a mezijazykovému překladu jsme se rozhodli věnovat podrobněji v následujících kapitolách.

3.3 Typy právního překladu

Caová (2007) řadí právní překlad do oblasti odborných překladů a navrhuje několik způsobů jeho klasifikace. Jednou z možností je klasifikace na základě tematiky výchozího textu do čtyř kategorií na:

- 1) překlady tuzemských zákonů a mezinárodních smluv,
- 2) překlady soukromoprávních dokumentů,
- 3) překlady odborných právních prací,
- 4) překlady precedentů.

Druhá možnost klasifikace právního překladu je na základě právní síly výchozího textu na:

- 1) překlady vymahatelného práva (např. zákony) a
- 2) překlady nevymahatelného práva (např. právní vědecké práce).

Závěrem se přiklání ke klasifikaci s ohledem na účel cílového textu do tří kategorií:

- 1) překlad pro normativní účely,
- 2) překlad pro informativní účely,
- 3) překlad pro soudní a obecné právní účely.

¹⁰ Viz. článek *O právních překladech převážně vážně*. [online]. 2014 [cit. 2023-05-05]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

3.3.1 Překlad pro normativní účely

Do první kategorie překladu pro normativní účely řadí takové překlady právních textů, které jsou chápány jako autentické s originálem, což znamená, že mají stejnou právní sílu. Tyto texty vznikají dvojím způsobem: buď jsou napsány nejprve ve výchozím jazyce, ze kterého jsou následně přeloženy do jiných cílových jazyků, nebo jsou jednotlivé jazykové verze textů napsány souběžně, přičemž v obou případech mají stejnou právní sílu a žádná jazyková verze není nad jinou jazykovou verzí nadřazená. Tato vlastnost (stejně právní síly) je podmíněna ověřovacím procesem, kterým dle zákona musí překladové texty projít. Šarčevićová (1997: 20, cit. dle Cao, 2007) ke schvalovacímu procesu dodává, že: „*By virtue of this process, such texts are not mere translations of law, but the law itself.*“ U normativního překladu má výchozí i cílový text stejnou komunikativní funkci. Jako příklad můžeme uvést překlady právních textů (zákonů, smluv apod.) v zemích s více úředními jazyky (např. v Kanadě, Hongkongu, Belgii.)

3.3.2 Překlad pro informativní účely

Druhým typem překladu je překlad pro informativní účely, jehož funkce je buď konstatující nebo deskriptivní. Překlad pro informativní účely si klade za cíl poskytnout cílovému příjemci určitou informaci. Na rozdíl od překladu pro normativní účely tyto překlady nemají stejnou právní sílu. Řadíme sem např. překlady soudních rozhodnutí, zákonů, akademických prací, doktrinálních textů, nebo také překlady nájemních smluv. Komunikativní funkce je v tomto případě u výchozího a cílového textu odlišná.

3.3.3 Překlad pro soudní a obecné právní účely

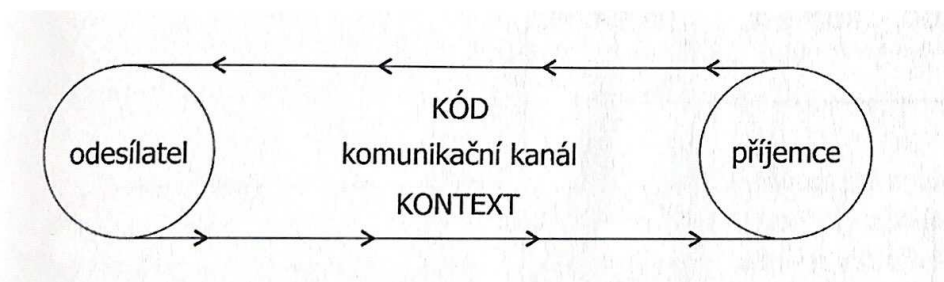
Překlad pro soudní a obecné právní účely je především informativním textem s deskriptivní funkcí. Uplatňuje se například v rámci soudních řízení jako součást důkazních dokumentů, ale může se jednat také o překlad smluv, dohod, obchodní nebo osobní korespondence, svědeckých výpovědí, znaleckých posudků atd. Tento typ překladu využívají jednak klienti, kteří neovládají jazyk, v jakém soudní řízení probíhá, jednak také právníci a soudy, kteří si nechají vyhotovit překlad cizojazyčných originálních dokumentů (např. smluv, korespondence) do požadovaného jazyka. Vzhledem k tomu, že se tyto překlady používají v soudním řízení, mohou vyvolat právní následky. Od předchozích kategorií překladu se překlad pro soudní a obecné právní účely liší především v tom, že do něj Caová (2007) na rozdíl od některých jiných teoretiků (např.

Šarčevićové) zahrnuje rovněž texty psané nejen odborníky, ale i laiky (např. výše zmiňovaná korespondence mezi právníky a jejich klienty), jelikož se dle jejího názoru jedná o podstatnou část textů, se kterými překladatelé běžně pracují.

3.4 Právní překlad jako komunikace

Chromá (2014) chápe jazyk v právním překladu jako komunikační nástroj právního systému, ve kterém překládaný právní text vznikl, a do kterého má být výchozí text přeložen. Překlad právního textu se dle autorky nikdy neobejde bez alespoň rámcové analýzy daného právního systému, přičemž během samotného překládání se překladatel pohybuje na rozhraní dvou právních systémů s cílem převést právní informaci tak, aby byla pro příjemce z odlišného právního prostředí pochopitelná. Například Kennedy (2000: 425, cit. dle Chromé, 2014) hovoří dokonce o tom, že překladatel právních textů by měl být zároveň odborníkem na srovnávací právo. Nicméně v praxi je v České republice překladatelů s právním vzděláním spíše menšina, a tak Právnická fakulta Univerzity Karlovy pravidelně otevírá dvousemestrální doplňkové studium pro překladatele právních textů s cílem zvýšit jejich právní gramotnost a představit jim postupy a techniky využívané v překladu.

Lineární model právní komunikace je dle Chromé (2014) základním modelem komunikace, ve které se odesílatel a příjemce pohybují ve stejném kontextu (tj. v rámci jednoho právního systému) a používají stejný kód (tj. jazyk).

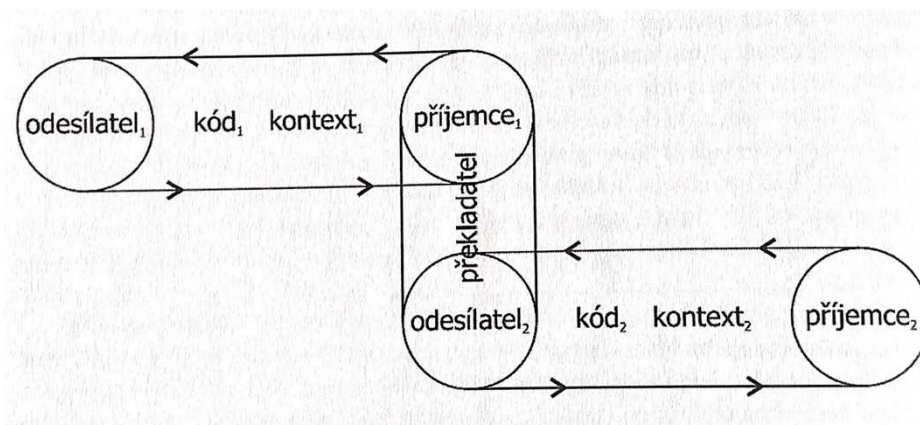

Obr. 3: Lineární model právní komunikace (převzato z Chromá, 2004)

Při překladu textu do jiného jazyka se jednočlankový model komunikace mění na dvoučlankový model, přičemž Chromá (2014) při právním překladu definuje dvě situace:

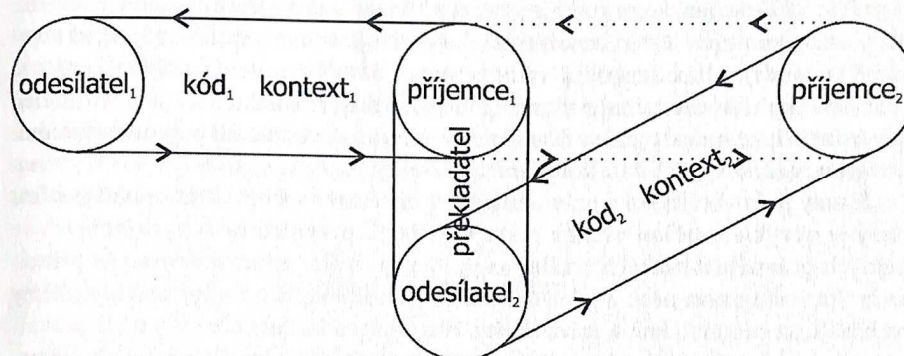
První situace nastává v případě, kdy je výchozí text vytvořený v rámci lineární komunikace přeložen do cizího jazyka z informačních důvodů pro nového adresáta textu, který původně nebyl autorem textu zamýšlen. Takový překlad má novému adresátovi umožnit, aby se s textem mohl seznámit. Chromá (2014) tuto situaci nazývá spíše signifikací než komunikací mezi autorem výchozího textu a příjemcem cílového textu, jelikož autor výchozího textu

nepředpokládal, že text bude přeložen do cizího jazyka a jeho smysl bude zprostředkován v rámci jiného právního prostředí příjemci, který z něj pochází. Tato situace se týká překladu s pouze informační právnělingvistickou hodnotou, kdy text postrádá jakoukoliv právní sílu (např. překlad španělské nájemní smlouvy do češtiny). Dle pojetí Christiane Nordové se jedná o dokumentární překlad, v rámci kterého se cílový text stává dokumentem neboli záznamem výchozí komunikace, čímž vzniká text o textu.

Obr. 4: Komunikační model rozdělený překladem do jiného jazyka na dva články bez vazby mezi odesílatelem a příjemcem (převzato z Chromá, 2004)

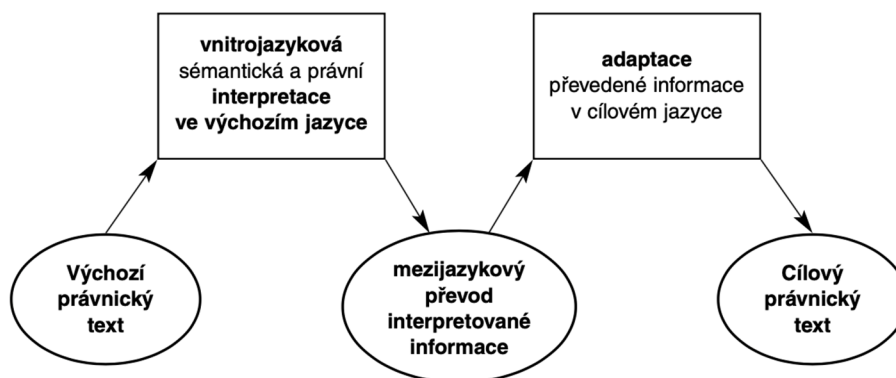
Druhá situace nastává tehdy, kdy překlad výchozího textu byl již od začátku předpokládán, protože autor vytvořil výchozí text pro adresáta hovořícího jiným jazykem. Mezi odesílatelem a příjemcem tak může stále existovat zpětná vazba. Dle Chromé (2014) se jedná například o překlady právních předpisů v rámci Evropské unie, kde ačkoliv jsou všechny jazykové verze autentické a rovnocenné, nejčastěji jsou psané v angličtině, francouzštině a němčině a teprve poté se přeloží do ostatních jazyků členských zemí Unie. Jelikož všechny tyto jazykové verze mají stejnou právní sílu, v pojetí Christiane Nordové se jedná o instrumentální překlady, a tedy fungují jako nástroj nové komunikace mezi autorem a příjemcem překladu se zachováním stejné funkce, jakou měl výchozí text ve výchozí kultuře.

Obr. 5: Komunikační model rozdělený překladem na dva články s předjímanou komunikační vazbou mezi odesílatelem 1 a příjemcem 2 (převzato z Chromá, 2004)

3.5 Právní překlad jako proces

Právní překlad (stejně tak jako tvorba výchozího textu) je dle pojetí Chromé (2010) dynamický proces, jehož základním kamenem je interpretace výchozího textu, tedy správné porozumění jeho obsahu. V rámci procesu překladu právního textu z jednoho jazyka do jiného rozlišuje 3 základní fáze: vnitrojazykový převod ve výchozím jazyce (sémantický a právní), mezijazykový převod interpretované informace a adaptaci převedené informace v cílovém jazyce.

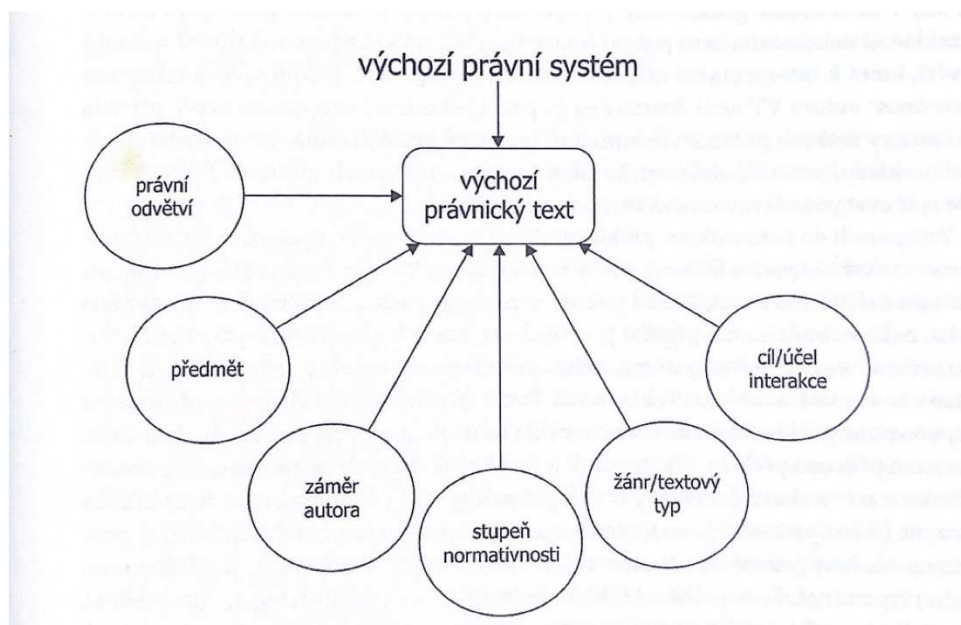
Obr. 6: Proces překladu právního textu z jednoho jazyka do jiného jazyka (převzato z Chromá, 2010)

3.5.1 Vnitrojazykový převod (*intralingual translation*)

Chromá (2010) uvádí, že v první fázi procesu překladu musí překladatel nejprve pochopit výchozí text, provést lingvistickou analýzu na všech jeho rovinách a určit, co je jeho obsahem. Tuto fázi nazývá dle terminologie Romana Jakobsona vnitrojazykovým převodem (*intralingual translation*), během které se překladatel snaží výchozí text interpretovat, aby mohl následně přistoupit k mezijazykovému převodu (*interlingual translation*).

Pojem „interpretace“ může mít více podob v závislosti na tom, kdo ji provádí. Jinak bude právní text interpretovat advokát, který zastupuje svého klienta a soustředí se v zákoně na to, co může jeho klientovi pomoci, jinak ho bude interpretovat soud, překladatel apod. Interpretace z právního hlediska si klade za cíl udělit význam právnímu textu (např. normě) za účelem aplikace práva. Naopak interpretace, kterou provádí překladatel, spočívá také v udělení významu právnímu textu, nicméně za odlišným účelem, kterým je zmíněný mezijazykový převod. To, jak překladatel výchozí text interpretuje, ovlivňují objektivní a subjektivní faktory. Objektivní faktory jsou ty, které překladatel nemůže ovlivnit (např. úroveň písemného projevu, žánr a komunikační hodnota textu). Naopak na subjektivní faktory má překladatel přímý vliv, protože se jedná o jeho znalosti (např. lingvistické, právní) a schopnosti (např. zorganizovat si čas na překlad).

Na vzniku výchozího právního textu se současně podílí několik faktorů, které jsou znázorněny na níže uvedeném schématu.

Obr. 7: Faktory ovlivňující výchozí právní text (převzato z Chromá, 2014)

Nejdůležitějšími z nich jsou právní odvětví (např. správní, občanské, trestní právo), které určuje předmět, o kterém se bude v textu pojednávat (např. oznámení o odstoupení od smlouvy, výzva k zaplacení kupní ceny), dále také záměr autora, který může být buď kolektivní (u zákonů přijímaných parlamentem) nebo jednotlivce (u některých právních skutečností), stupeň normativnosti (modalita zákona či dohody o vypořádání společného jmění manželů), žánr textu (závěť, žádost, stanov, smlouva, rozhodnutí soudu) a cíl (účel) interakce mezi autorem a příjemcem textu (oslovení anonymního adresáta či konkrétního člověka). Všechny tyto faktory

mají vliv na obsah, formu a smysl textu, tudíž je nutné, aby je překladatel při interpretaci výchozího textu zohlednil.

Chromá (2010) rozlišuje vnitrotextovou interpretaci právního textu na dvě fáze: semantickou a právní interpretaci.

3.5.1.1 Sémantická interpretace

Sémantickou interpretaci v překladu právního textu popisuje Chromá (2010) jako proces, během kterého překladatel přiřazuje jednotlivým slovům, slovním spojením a částem vět obecné významy, které se také nazývají jako slovníkové. Jedná se totiž o významy, které v překladových slovnících často figurují na první pozici mezi cizojazyčnými ekvivalenty, a nezohledňují jazykový ani obsahový kontext. Vzhledem k tomu, že se od překladatele očekává zejména zprostředkování komunikace mezi odlišnými právními systémy (nejen zprostředkování komunikace mezi jazyky), je nutné, aby se neomezil pouze na sémantickou interpretaci. V případě, kdy překladatel zvolí tento druh interpretace jako jediný přístup prisuzování významu výchozího textu a nezohlední odlišnosti právních systémů výchozího a cílového jazyka, může se dle Chromé (2010) dostat do problémů. Z tohoto důvodu Chromá (2014) nepovažuje tento druh interpretace pro vyhledání vhodného ekvivalentu za dostačující, neboť je nutné její výsledky konfrontovat s širším právním kontextem výchozího textu.

3.5.1.2 Právní interpretace

Právní interpretace se od interpretace sémantické liší zejména v tom, že zohledňuje význam překládaných jednotek v rámci kontextu určitého právního systému, který utváří celá řada faktorů (viz. obrázek č. 7 výše). Chromá (2010: 170) uvádí, že: „*Překladatel může právní interpretaci použít pouze tehdy, má-li dostatečné znalosti příslušného právního oboru a tématu, o němž text pojednává.*“ Z tohoto tvrzení zároveň logicky vyplývá, že čím širší jsou znalosti překladatele, tím přesněji dokáže výchozí text interpretovat, a tedy i vytvořit přesnější cílový text.

Teoretikové právního překladu (např. Chromá, 2010 a 2014, Šarčevićová, 1997 a 2000) se při právní interpretaci zabývají tzv. srovnávací pojmovou analýzou, která si klade za cíl dosáhnout stanovené míry ekvivalence mezi termínem ve výchozím jazyce a jeho překladovým řešením v jazyce cílovém. První fází pojmové analýzy právního textu je dle Chromé (2014) identifikace pojmu výchozího právního systému a termínu, kterým je tento pojem vyjádřen.

Překladatel se snaží nalézt pojmový obsah ve výkladových právních slovnících a přiřadit mu odpovídající termín v cílovém jazyce. V situaci, kdy existuje více možných řešení (termínů), vyhodnotí nejvhodnější ekvivalent v cílovém jazyce na základě toho, který s pojmem ve výchozím jazyce sdílí nejvíce shodných znaků. V opačném případě, kdy překladatel nenalezne žádný vhodný termín, se dle Chromé (2014) nabízí dvě náhradní řešení: vyhledání funkčního ekvivalentu, případně vytvoření ekvivalentu v cílovém jazyce pomocí popisu nebo explikace.

V pojetí Chromé (2014) je funkční ekvivalent termín, který v cílovém jazyce plní stejnou funkci jako termín v překládaném textu, přičemž jeho struktura se může od termínu ve výchozím textu po sémantické a gramatické stránce velmi lišit. Chromá (2014: 48) uvádí jako příklad český termín „exekuce příkázáním pohledávky“, kterému v angličtině odpovídají různé funkční ekvivalenty podle cílové jurisdikce: např. „third party debt order“ (Anglie a Wales) a „garnishee order“ (Irsko). Ze španělských termínů¹¹ se může jednat např. o slovní spojení „inhabilitación absoluta“ (český ekvivalent „zbavení všech veřejných funkcí a výhod s nimi spojených“) a „inhabilitación especial“ (český ekvivalent „trest, kdy rozsudek jmenovitě stanoví, kterých funkcí bude odsouzený zbaven“).

Pokud překladatel vyhodnotí, že v cílovém jazyce neexistuje žádný institut, který by byl danému termínu ve výchozím jazyce alespoň podobný, uchýlí se k vytvoření vhodného „ekvivalentu“ explikací, tedy překladem podstatných znaků daného pojmu výchozího právního systému. Tuto situaci nazýváme nulová ekvivalence. Příkladem může být explikativní termín v angličtině pro český „předdůchod“ – „early retirement funded from the private pension scheme“ (Chromá, 2014: 48), který je třeba vytvořit z důvodu zcela odlišného systému sociálního zabezpečení v anglicky mluvících zemích, a tedy absence takového termínu v cílovém jazyce. Stejně tak lze uvést španělský termín¹² „Audiencia Provincial“. Vzhledem k tomu, že pro tento termín nelze v češtině nalézt terminologický ekvivalent s identickými podstatnými znaky, je řešením právě explikativní ekvivalent, tedy „soud s územní působností provincie“.

Chromá (2014) dodává, že překladatelům bez právního vzdělání mnohdy dělá problém vůbec rozpoznat, které znaky by měli do svého překladového řešení zohlednit a které nikoliv, a tak se velmi často uchylují k volbě termínů, které naleznou v právních překladových slovnících.

¹¹ španělské termíny včetně jejich českých ekvivalentů jsme převzali z učebnice Berendové (2014: 202)

¹² španělský termín včetně jeho českého ekvivalentu jsme převzali z učebnice Berendové (2014: 198)

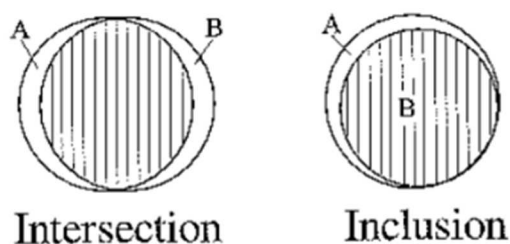
Co se týče ekvivalence v právním překladu, té se věnuje zejména Šarčevićová (1997: 236), která také pracuje s termínem funkčního ekvivalentu. Ten definuje následovně¹³: „*termín, který označuje pojem či institut v cílovém právním systému a který má stejnou funkci jako určitý pojem ve výchozím právním systému*“. Úkolem překladatele je nejprve zhodnotit širší právnělingvistický kontext obou právních systémů a jazyků a následně určit míru ekvivalence mezi termínem ve výchozím jazyce a jeho překladovým řešením v jazyce cílovém. Míra ekvivalence se vyhodnotí pomocí srovnání, do jaké míry jsou zachovány tzv. podstatné a vedlejší obsahové znaky (*essential elements* a *accidental elements*), což je při pojmové analýze zároveň největší problém. Šarčevićová (2000, cit. dle Chromé 2014) také dodává, že odlišit podstatné znaky od vedlejších a zároveň určit, kolik znaků je většina, několik nebo všechny, je velmi obtížné a záleží především na zkušenostech překladatele.

V závislosti na zachování míry obsahových znaků Šarčevićová (2000, cit. dle Chromé 2014) rozlišuje tři kategorie ekvivalence: „téměř úplná“ ekvivalence (*near equivalence*), částečná ekvivalence (*partial equivalence*) a nulová ekvivalence (*non-equivalence*).

„Téměř úplná“ ekvivalence nastává tehdy, pokud oba pojmy (ve výchozím i cílovém jazyce) mají shodné všechny podstatné a většinu vedlejších znaků. Šarčevićová (2010) dle Chromé (2014) nesouhlasí při překládání právních textů s označením *absolute equivalence*, protože se domnívá, že vzhledem k odlišnostem právních systémů, na jejichž rozhraní se překladatel pohybuje, absolutní ekvivalence dosáhnout nelze. Chromá (2014) s ní v tomto ohledu plně souhlasí. Nicméně Tomášek (2003: 120) oproti předchozím teoretickým označení „plná ekvivalence“ používá. Ačkoliv zdůrazňuje, že ekvivalence v jeho pojetí je existence odpovídajících (nikoliv totožných) právních projevů ve výchozím a cílovém jazyce, plnou ekvivalenci definuje jako „*naprostou totožnost sémantického obsahu a rozsahu právního projevu ve výchozím jazyce a v cílovém jazyce*“. Jako příklad uvádí např. termíny typu „právo“ – „law“ – „Recht“ – „prawo“ – „droit“, které považuje za naprosto ekvivalentní. V případě „plné ekvivalence“ tak navrhuje překladatelský postup substituci. Ta se uplatňuje u terminologie, která má v cílovém jazyce odpovídající ekvivalent, přičemž nejčastěji se jedná o právní instituty a pojmy, které jsou běžnou součástí většiny právních řádů. Např. „manželství“ nebo „vlastnictví“ (Tomášek, 2003: 98). Protože oba termíny existují jak ve španělském, tak

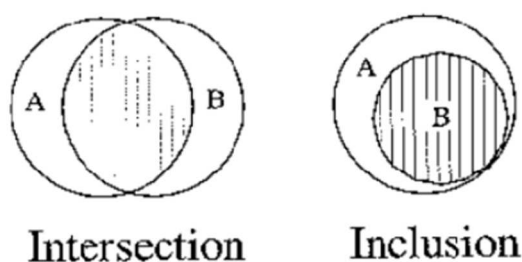
¹³ „(...) a term designating a concept or institution of the target legal system having the same function as a particular concept of the source legal system (Šarčević, 1997: 236)

v českém právním řádu, překladatel může téměř mechanicky¹⁴ dosadit odpovídající termín v cílovém jazyce, tedy v tomto případě „matrimonio“ a „propiedad“.

Obr. 8: „Téměř“ ekvivalence (*near equivalence*) (převzato z Šarčević, 1997)

Částečná ekvivalence nastává v případě, kdy překladový ekvivalent sdílí s pojmem ve výchozím jazyce většinu svých podstatných znaků, ale jen některé nebo žádné vedlejší znaky. Dle Šarčevićové (1997) je právě tato skupina ekvivalentů velmi často funkčním ekvivalentem. Tomášek (2003: 121) pojímá částečnou ekvivalenci velmi podobně jako Šarčevićová: „Částečná ekvivalence znamená, že alespoň část obsahu a rozsahu právního projevu ve výchozím jazyce se kryje s alespoň částí obsahu a rozsahu právního projevu v cílovém jazyce.“ Zároveň dodává, že v případě částečné ekvivalence si překladatel může vybrat mezi dvěma překladatelskými postupy: substitucí a modulací¹⁵, přičemž osobně se přiklání spíše k substituci, kterou považuje v cílovém jazyce za „ústrojnější“. Nicméně pokud by toto řešení bylo na úkor přesnosti překladu, navrhuje přiměřenými výrazovými prostředky daný projev modulovat.

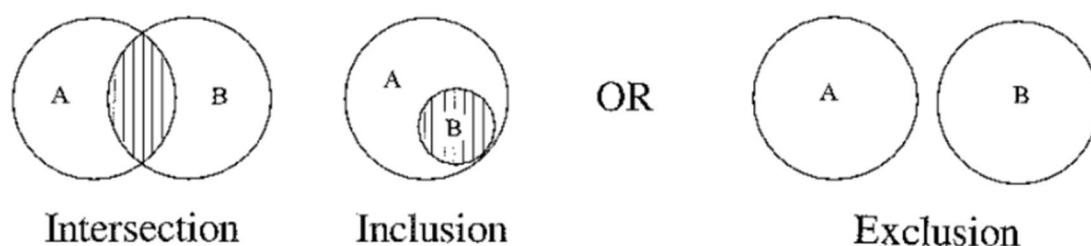

Obr. 9: Částečná ekvivalence (*partial equivalence*) (převzato z Šarčević, 1997)

¹⁴ Tomášek (2003: 98) považuje substituci za mechanický postup, nicméně dodává, že překladatel se musí nejprve ujistit, že obsah a rozsah termínu ve výchozím a cílovém jazyce jsou skutečně shodné (nebo si odpovídají alespoň z části)

¹⁵ modulací se budeme věnovat v kapitole 3.5.2.1. Postupy mezijazykového převodu

Poslední kategorií je ekvivalence nulová, která označuje situaci, kdy v cílovém systému neexistuje zavedený funkční ekvivalent. Jedná se o případ, kdy pojem ve výchozím jazyce sdílí s překladovým ekvivalentem pouze několik hlavních znaků a žádné vedlejší. Tomášek (2003) k nulové ekvivalenci dodává, že i takové projevy je třeba překládat, přičemž často využívanými postupy jsou opis a vysvětlování. Jako příklad uvádí „common law“, které znamená 1) „systém soudcovského práva pocházejícího historicky z judikatury kárlovských soudů“, 2) „označení angloamerického soudcovského práva“ a 3) „označení angloamerického právního systému“ (Tomášek, 2003: 121).

Obr. 10: Nulová ekvivalence (*non-equivalence*) (převzato z Šarčević, 1997)

3.5.2 Mezijazykový převod (interlingual translation)

Po interpretaci výchozího textu následuje mezijazykový převod, tedy převod interpretované informace do cílového jazyka. Chromá (2014) uvádí, že během mezijazykového převodu má překladatel sledovat především účel překladu a zohlednit pravidla psaní daného textu v cílovém jazyce spolu se znalostmi svého příjemce (např. dovysvětlením reálií). Cílový text tak má dávat svému příjemci stejný právní smysl, jako dával příjemci výchozího textu.

Tomášek (2003) k mezijazykovému překladu dodává, že překladatel by měl věnovat pozornost také tomu, do jaké míry je vyjadřování ve výchozím a cílovém textu abstraktní či konkrétní. Příkladem pro srovnání abstraktnosti a konkrétnosti je vyjadřování silného modu příkazu a zákazu v angličtině a v češtině:

„*A corporation shall, not later than seven days...*“

„*Společnost musí do sedmi dnů...*“

„*No person shall be appointed as a trustee...*“

„*Nikdo nesmí být ustanoven opatrovníkem...*“¹⁶

¹⁶ TOMÁŠEK, Michal. Překlad v právní praxi. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80- 7201-427-7, s. 97

Zatímco v anglickém textu je příkaz a zákaz vyjádřen implicitně pomocí slovesa „shall“, v češtině je vyjádřen konkrétněji.

3.5.2.1 Postupy mezijazykového převodu

Teorie odborného překladu aplikuje na překlad právního jazyka následující tři zásady (Tomášek, 2003: 97), které se týkají zejména překladu problematické terminologie:

- 1) nepřekládat, ale porovnat řešení ve výchozím a cílovém jazyce a poté v cílovém jazyce vybrat vhodné řešení;
- 2) vytvořit nový termín tam, kde v cílovém jazyce neexistuje nebo obsahově nevyhovuje odpovídající termín;
- 3) při překládání (více)slovních spojení dbát na lexikální a sémantické rozdíly.

V souvislosti s výše uvedenými překladatelskými problémy definuje na přelomu 50.-60. let francouzsko-kanadská škola srovnávací stylistiky (Malblanc, Vinay, Darbelnet, Blanc) čtyři základní překladatelské postupy, které mají překladateli navrhnout řešení. Těmito postupy jsou transpozice, modulace, kalk a výpůjčka (Tomášek, 2003).

Dle slov Tomáška (2003: 109) je podstatou překladatelského postupu transpozice „*co největší zachování významové stránky (právního) projevu za cenu změn jeho stránky výrazové*“. Cílem právního překladu je především věrné vystižení obsahu, nikoliv vzletné vyjadřování, o které překladatel usiluje např. v uměleckém překladu. Transpozice se uplatňuje tam, kde v důsledku odlišností mezi jazykovými systémy není možné v cílovém jazyce použít stejné větné členy nebo slovní druhy jako ve výchozím jazyce. V závislosti na tom, zda se oproti výchozímu jazyku změní v cílovém jazyce slovní druh nebo větný člen, rozlišuje dvě kategorie transpozice, kterými jsou transpozice slovnědruhová a větněčlenská. Slovnědruhová transpozice se využívá především u překladu víceslovných termínů a příkladem může být např. španělský pojem „*testigo auricular*“ (svědek na vlastní uši), kdy při překladu do češtiny je nutné přídavné jméno přeložit pomocí podstatného jména doplněného přídavným jménem „*vlastní*“. Naopak větněčlenská transpozice se nejběžněji uplatňuje u neterminologických jednotek právního jazyka. Tomášek (2003: 111) uvádí jako příklad větu „*V případě pochybnosti je domněnka ve prospěch obžalovaného.*“ a její anglický překlad „*The accused is given the benefit of the doubt.*“

Modulace je překladatelský postup, který se uplatní nejen na úrovni jednotlivých termínů, ale také na úrovni slovních spojení, vět, částí textu a jazykových šablon. Pokud překladatel využije modulaci, znamená to, že převede význam pojmu ve výchozím jazyce do

odpovídající významové podoby v cílovém jazyce. Příkladem je modulovaný překlad pojmu „law of property“, který neoznačuje české „vlastnické právo“, jelikož to se omezuje pouze na nemovitosti (nikoliv na půdu). Obsahem uvedeného anglického pojmu je ve skutečnosti „majetkové právo k nemovitostem s výjimkou půdy“ (Tomášek, 2003: 118). Dalším příkladem je anglický pojem „ownership“, který ačkoliv na první pohled odpovídá našemu „vlastnickému právu“, jedná se o obsahově užší pojem, který nezahrnuje vlastnická práva k nemovitostem ani k půdě, ale pouze k movitostem. Při překladu „ownership“ by tedy překladatel měl použít modulovaný pojem „vlastnické právo k nemovitostem“ (Tomášek, 2003: 118).

Pokud překladatel přeloží daný výraz kalkem, znamená to, že přesně přeloží vnitřní strukturu projevu z výchozího jazyka do cílového, a to se zachováním jeho mluvnických kategorií (např. oproti výše zmíněné transpozici). Kalkováním dochází k přenosu významové stránky projevu, zatímco výrazová stránka zůstává ve výchozím jazyce a v jazyce cílovém je nahrazena novými výrazovými prostředky (Tomášek, 2003: 128). Tento postup najde využití především u překladu právních termínů, přičemž nejpřesněji lze kalkovat projevy mezi jazyky ze stejných jazykových rodin, např. mezi španělštinou a francouzštinou: „balanza de pagos“ – „balance de paiements“ (platební bilance), „enviado especial“ – „envoyé spécial“ (zvláštní vyslanec), „acquis communautaire“ – „acervo comunitario“ (právní řád EU)¹⁷. Kalkovat lze nejen termíny, ale i jazykové šablony a části textu, např. „en perfecto acuerdo con...“ – „v dokonalé shodě s...“ a zkratky, jejichž kalkování se využívá především u názvů mezinárodních institucí. Např. v češtině používaná zkratka „NATO“ je ve španělštině „OTAN“ (*La Organización del Tratado del Atlántico Norte*) a pro „EMI“ (*Evropský měnový institut*) se uplatňuje zkratka „IME“ (*El Instituto Monetario Europeo*). Kalkování zkratk se uplatňuje ale i u běžných názvů, např. česká zkratka „s.r.o.“ je ve španělštině „S. de R. L.“ (*Sociedad de Responsabilidad Limitada*)¹⁸.

Posledním základním překladatelským postupem dle francouzsko-kanadské školy je výpůjčka, která „spočívá v přenesení právních projevů z výchozího do cílového jazyka beze změny jejich významové, ale i výrazové stránky“ (Tomášek, 2003: 127). Nejčastěji se výpůjčka se uplatňuje v situaci, kdy v cílovém jazyce chybí výraz, který je potřebný k pojmenování dané právní skutečnosti (např. „know-how“, „leasing“ a také latinská pojmenování jako např. „mutatis mutandis“), nicméně výpůjčka může sloužit i jako ozvláštnění textu, např. výraz

¹⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80- 7201-427-7, s. 123, 129

¹⁸ příklady jsme převzali z publikace Tomáška (2003, s. 125-126) a pokud to bylo možné, přeložili jsme je do španělštiny

„obligace“ namísto „závazek“, „arbitr“ namísto „rozhodce“ apod. (Tomášek, 2003: 128). Tento překladatelský postup je zdrojem obohacování slovní zásoby právního jazyka a mnoho výrazů má již tak dlouhou historii, že se staly neodmyslitelnou součástí právních jazyků většiny národů. Dle Tomáška (2003: 129-130) mnoho zdomácnělých výrazů, tzv. „xenotermínů“, se po fonetické a grafické stránce natolik přizpůsobilo cílovému jazyku, že kolikrát není znám jejich pravý původ (např. princip „subsidiarity“ – ve španělštině graficky přizpůsoben jako „subsidiariedad“).

3.5.3 Adaptace převedené informace v cílovém jazyce

Poslední fázi překladu definuje Chromá (2014) jako fázi, ve které se překladatel snaží upravit přeložený text tak, aby byl v cílovém diskurzu pokládán za právní a dával zamýšlený smysl. V neposlední řadě také vyzdvihuje, že je důležité, aby měl překladatel na paměti důvod, proč byl překlad zadán (čili zda má být výsledný text dokumentární nebo instrumentální překlad) a příjemce textu, především jestli je jazyk překladu jeho mateřským jazykem a zda se jedná o osobu s právním vzděláním či nikoliv.

EMPIRICKÁ ČÁST

4 Materiál a metody

Materiálem pro empirickou část naší diplomové práce jsou autentické listiny ve španělštině související s prodejem nemovitosti, konkrétně dodatek k nájemní smlouvě (*anexo contrato de arrendamiento de vivienda*) a rezervační smlouva na nemovitost (*contrato de arras penitenciales*).

Hlavní metodou naší práce je translátologická analýza, kterou provádíme na pěti rovinách. Těm odpovídají následující podkapitoly.

V první podkapitole nejprve stručně představíme zkoumaný materiál a shrneme, co je jeho obsahem.

Ve druhé podkapitole provedeme analýzu situačního kontextu, v rámci které se zabýváme právnělingvistickými faktory majícími vliv na vznik výchozího textu dle Chromé (2014).

Ve třetí podkapitole zkoumáme funkci těchto listin dle Caové klasifikace právních textů (2007).

Ve čtvrté podkapitole se věnujeme funkci překladu dle kategorizace Nordové (2005) na dokumentární a instrumentální typ překladu (*documentary translation, instrumental translation*).

V páté podkapitole se věnujeme právně-lingvistické analýze španělských právních termínů a jejich překladů do češtiny. Vybereme soubor dvaceti čtyř termínů z oblasti nemovitostního práva, které považujeme za klíčové¹⁹. Naše práce tak zahrnuje jak specifické termíny vázané na španělský právní systém, tak i termíny, které jsou běžnou součástí většiny právních řádů a mají tím pádem v cílovém jazyce odpovídající ekvivalent. Ekvivalenty navrhované v dostupných zdrojích, konkrétně v odborných právních slovnících a terminologické databázi IATE, následně analyzujeme. Dále provádíme metodu pojmové analýzy dle Chromé (2014) a Šarčevićové (2000), pomocí které se snažíme identifikovat pojem výchozího právního systému a termín, kterým je tento pojem vyjádřen. Při hledání pojmového obsahu pracujeme se španělským občanským zákoníkem (*Código Civil*, dále jen *CC*), který vešel v platnost na základě královského dekretu dne 24. července 1889, se slovníkem Španělské královské akademie (*Real Academia Española*, dále jen *RAE*), s Velkým slovníkem právní

¹⁹ Nejedná se o vyčerpávající soubor termínů z listin, se kterými pracujeme, nýbrž o výběr termínů, které v kontextu nemovitostního práva považujeme za zásadní

španělštiny (*Diccionario panhispánico del español jurídico*, dále jen *DPEJ*) a s terminologickou databází IATE. Pro vyhledání pojmového obsahu termínů (zejména víceslovných), které tyto databáze nenabízí, využijeme dostupné internetové zdroje. Následně na základě analýzy zvolíme odpovídající termín v cílovém jazyce. V případech, kdy odborné slovníky navrhnou různá překladatelská řešení, konfrontujeme podstatné a vedlejší pojmové znaky španělské a české terminologie a zhodnotíme vhodnost ekvivalentu pro kontext listin, se kterými pracujeme. Zvolená řešení následně zdůvodníme.

Důležitým výstupem empirické části naší práce je návrh dvojjazyčného španělsko-českého glosáře vybraného souboru analyzovaných termínů.

5 Translatologická analýza

5.1 Popis analyzovaných dokumentů

Jako materiál pro praktickou část naší diplomové práce jsme zvolili listiny z oblasti nemovitostního práva. Jedná se o autentický materiál, který jsme poříдили při koupi nemovitosti ve Španělsku českým klientem. Prodej nemovitosti zprostředkovala španělská realitní kancelář *Inmobiliaria GOTI*, která je zároveň autorem obou vybraných listin.

Prvním dokumentem je nájemní smlouva na dobu určitou (*anexo contrato de arrendamiento de vivienda por temporada*), která se řídí španělským zákonem *Ley de Arrendamientos Urbanos*, zkratka *LAU* (Zákon o městských pronájmech) a platnými procesními a správními předpisy (*normas procesales y administrativas actuales*). Smlouva mezi pronajímatelem (vlastníkem nemovitosti) a nájemci byla uzavřena dne 26. ledna 2022. Z jejího názvu je patrné, že se jedná o dodatek nájemní smlouvy (*anexo*). Původní verzi této smlouvy mezi sebou totiž uzavřeli prodávající nemovitosti s nájemci, a tak po prodeji nemovitosti došlo k přepsání této smlouvy na nového majitele. I přes skutečnost, že novým majitelem se stal český občan, zamýšleným příjemcem textu je nadále španělsky mluvící příjemce, jelikož nemovitost se nachází na území Španělska.

Co se týče struktury zkoumaného materiálu, nájemní smlouva je přehledně členěná na jedenáct částí (klauzulí), které jsou pro snadnou orientaci v textu očíslovány. V úvodu tohoto dokumentu nalezneme informace o identifikaci účastníků, tedy pronajímatele a nájemců (jméno, číslo občanského průkazu, informace o zletilosti, bydliště, telefonní kontakt a emailová adresa), dále následuje vzájemné uznání právní způsobilosti pronajímatele a nájemců

k uzavření nájemní smlouvy, prohlášení nájemců, že mají zájem uzavřít nájemní smlouvu na dobu určitou za účelem studia na vysoké škole a prohlášení pronajímatele, že je výlučným vlastníkem pronajímané bytové jednotky, na které se nevyskytuje věcné břemeno ani jiné zatížení. Poté je smlouva rozdělena na jedenáct klauzulí, přičemž každá z nich upravuje jinou oblast smlouvy. První klauzule s názvem *objeto del contrato* (předmět smlouvy) zahrnuje informace o délce trvání nájemní smlouvy a o možnosti jejího obnovení. Zároveň se nájemci zakazuje pronajmout nemovitost třetí osobě. Druhá klauzule *precio* (cena) obsahuje konkrétní částku, kterou bude nájemce měsíčně platit, způsob úhrady nájemného a datum splatnosti. Neuhrazení nájemného je důvodem k vypovězení nájemní smlouvy. Klauzule s názvem *fianza arrendataria* pojednává o vratné kauci ve výši jednoho měsíčního nájmu, kterou nájemce zaplatí pronajímateli. Pronajímatel se tak chrání pro případ poničení interiéru bytu, avšak tato kauce neslouží k úhradě úhradě nezaplaceného nájmu. Zároveň se v této klauzuli upozorňuje na povinnost nájemců dodržovat a respektovat pravidla společenství vlastníků, kdy v případě jejich porušení dojde k automatickému vypovězení nájemní smlouvy. Ve čtvrté klauzuli *enseres y mobiliario incluidos* (včetně nábytku a vybavení) se uvádí, že součástí nájmu bytové jednotky je i nábytek a vybavení domácnosti, jehož stav je fotograficky a videograficky zdokumentován. Nájemníci potvrzují, že bytovou jednotku přebírají v perfektním stavu a zavazují se, že ji až na výjimky běžného opotřebení v tomto stavu zachovají i nadále. V páté klauzuli *suministros e impuestos* (dodávky a daně) je uvedeno, že pronajímatel má uzavřenou smlouvu s dodavatelem energií a veškerou spotřebu vzniklou v době trvání nájmu za sebe hradí nájemce. Pronajímatel se zavazuje, že nájemci poskytne příslušnou fakturu s vyúčtováním spotřeby a nájemce mu ji uhradí. V opačném případě může pronajímatel dodávky energií přerušit. Daně, výdaje spojené se společenstvím vlastníků a další mimořádné výdaje hradí pronajímatel. Nájemce je povinen umožnit přístup do bytu pověřeným osobám za účelem zkontrolování jeho stavu nebo v případě oprav bytu či budovy. Pokud nájemce neprojeví zájem o obnovení nájemní smlouvy, je rovněž povinen od měsíce května 2022 (včetně) umožnit přístup do bytu novému zájemci o pronájem. V šesté klauzuli *gastos de conservación* (náklady na údržbu) se prohlašuje, že bytová jednotka byla předána uklizená a plně funkční. Nájemníci mají 15 denní lhůtu na ověření, zda má bytová jednotka nějaké nedostatky, které by bránily v jejím plnohodnotném užívání, přičemž pronajímatel má povinnost tyto případné nedostatky napravit. Sedmá klauzule s názvem *obras* (úpravy) pojednává o tom, že nájemníci mohou provést úpravu bytu jedině na základě předchozího písemného souhlasu pronajímatele, přičemž takto povolené úpravy jsou provedeny ve prospěch nemovitosti a bez nároku na jejich úhradu. Zároveň je zakázáno měnit dispoziční uspořádání bytové jednotky, hromadit v ní odpad a

nebezpečné látky narušující soužití v domě, pronajmout nebo přenechat byt další osobě, umístit jakýkoliv předmět, který by měnil vzhled budovy a užívat byt za jiným účelem, než pro který je určen. V osmé klauzuli *subarriendo y cesión* (podnájem a přenechání) se znovu zakazuje pronajmout nebo přenechat byt další osobě bez předchozího písemného souhlasu pronajímatele. V případě porušení této podmínky dojde k vypovězení nájemní smlouvy. V deváté klauzuli *renuncia de adquisición preferente* (vzdání se předkupního práva) se nájemci vzdávají předkupního práva v případě prodeje nebo převodu nemovitosti. Desátá klauzule *normativa y jurisdicción aplicables* (rozhodné právo a právní předpisy) uvádí, že příslušná nájemní smlouva se řídí zákonem *Ley de Arrendamientos Urbanos*, zkráceně LAU (Zákon o městských pronájmech) a platnými procesními a správními předpisy (*normas procesales y administrativas actuales*). Poslední, jedenáctá klauzule, s názvem *avales solidarios* (solidární ručitelé) informuje o tom, že nájemníci ručí za povinnosti vyplývající z nájemní smlouvy společně a nerozdílně. Poslední částí nájemní smlouvy je ustanovení týkající se zákona *Ley Orgánica de Protección de Datos de Carácter Personal*, zkráceně L.O.P.D. (Organický zákon o ochraně osobních údajů), dle kterého jsou nájemci poskytnuté osobní údaje zpracovány společností *TOP UP TECHNOLOGIES S.L.*, která je jejich výhradním správcem.

Druhým zkoumaným dokumentem je rezervační smlouva na nemovitost (*contrato de arras penitenciales*) uzavřená dne 1. prosince 2021 mezi českým klientem (kupujícím nemovitosti) a španělskými spoluvlastníky prodávané nemovitosti.

Tato smlouva je rovněž strukturována dle obvyklé španělské konvence soukromých smluv, přičemž je rozčleněna na sedm očíslovaných klauzulí. V první části smlouvy nalezneme informace o identifikaci účastníků (jméno, číslo občanského průkazu, informace o zletilosti, bydliště), kterými jsou vlastníci nemovitosti (*propietarios*) a její nabyvatel (*adquiriente*). Obě strany si následně vzájemně uznávají právní způsobilost k uzavření této smlouvy. Vlastníci následně prohlašují, že jsou výlučnými vlastníky nemovitosti, u níž je uvedena přesná adresa a evidenční číslo jednotky v příslušném katastru nemovitostí. Dále prohlašují, že na nemovitosti nevázne žádné věcné břemeno ani jiné zatížení a že nemovitost je právě pronajatá, a tak při notářském zápisu kupní smlouvy dojde k přepsání nájemní smlouvy na nového majitele nemovitosti. Obě strany následně prohlašují, že mají zájem provést prodej, respektive koupi uvedené nemovitosti, a řídí se přitom tím, co je stanoveno v následujících klauzulích: V první klauzuli (*precio de compraventa*) se uvádí sjednaná kupní cena nemovitosti, přičemž prodávající strana se zavazuje, že prodá uvedenou nemovitost jako celek a zároveň prohlašuje, že na předmětné nemovitosti neváznou žádná omezující práva a jsou za ni pravidelně hrazeny daně. Ve druhé, pravděpodobně nejdůležitější klauzuli této smlouvy s názvem *liquidación del*

precio de compraventa (uhrazení kupní ceny) se uvádí, že se kupující podepsáním této smlouvy zavazuje uhradit ve prospěch prodávajícího část kupní ceny, čímž si nemovitost rezervuje. Zároveň se stanoví tříměsíční lhůta pro uhrazení zbylé části kupní ceny a pro notářský zápis kupní smlouvy. V případě, že vinou kupujícího by z nějakého důvodu ke koupi nemovitosti nedošlo, kupující o tuto část kupní ceny přijde. V opačném případě, kdy by nedošlo k prodeji nemovitosti z důvodu viny na straně prodávající strany, ta musí kupujícímu uhradit dvojnásobek jím uhrazené části kupní ceny. Ve třetí klauzuli s názvem *documentación de la vivienda* kupující strana prohlašuje, že k příslušné nemovitosti obdržela dokumenty, jako jsou výpis z katastru nemovitostí, potvrzení o zaplacení daně z nemovitosti a evidenční číslo jednotky. Čtvrtá klauzule *toma de posesión* (převzetí majetku) řeší předání klíčů a převzetí nemovitosti, které se uskuteční v den zápisu kupní smlouvy. Zároveň stanoví, že nemovitost bude předána ve stejném stavu, ve kterém se nacházela během prohlídky s realitním makléřem. Pátá klauzule s názvem *gastos* (výdaje) stanoví, že úhrada veškerých výdajů a daní v době mezi zápisem kupní smlouvy a zápisem do katastru nemovitostí se bude řídit podle zákona. V šesté klauzuli obě strany souhlasí s tím, že prodej nemovitosti zprostředkuje realitní kancelář *Inmobiliaria GOTI* se sídlem na adrese „X“ ve spolupráci s realitní kanceláří *Inmobiliaria Natal invest SG* se sídlem na adrese „Y“. V poslední, sedmé klauzuli, se uvádí, že jakékoliv rozpory, nesrovnalosti, otázky či špatný výklad spojený s obsahem této smlouvy se bude řešit dle platné právní úpravy.

5.2 Analýza situačního kontextu

V rámci interpretace výchozího textu Chromá (2014) uvádí následující právnělingvistické faktory, které se podílí na konečné podobě výchozího právního textu: právní odvětví, předmět, záměr autora, stupeň normativnosti, žánr/textový typ a cíl/účel interakce.

V případě naší nájemní smlouvy i rezervační smlouvy na nemovitost se jedná o texty z oblasti občanského práva, přičemž předmět, o kterém výchozí texty pojednává, jsou samotné smlouvy. Záměrem autora obou textů je regulovat vztah mezi účastníky smlouvy, a tak se jedná o texty s normativním (nikoliv deskriptivním) charakterem, čemuž odpovídá i volba některých jazykových prostředků (v nájemní smlouvě nalezneme např. tyto formulace: „*Se prohíbe de forma expresa e informada la tenencia de animales en el piso.*“, „*El arrendatario se obliga en tal caso a restituir inmediatamente el inmueble al arrendador.*“, v rezervační smlouvě na nemovitost se uplatňují např. tyto formulace: „*La parte propietaria, debidamente representada en este acto, se obliga a vender el pleno dominio de la finca descrita como cuerpo cierto...*“).

Žánr textu je v obou případech smlouva, která je zpracována dle vzoru obvyklého pro psaní smluv ve Španělsku (členění na klauzule, odkazování na lokální zákony apod.), přičemž účel textu je u obou smluv shodný, a to oslovit konkrétního adresáta (např. na rozdíl od zákonů, které jsou určeny celému okruhu osob v dané oblasti) s cílem nejen popsat určitou právní situaci, ale i ji vytvořit, tzn. jedná se o text s konstitutivní úlohou (Chromá, 2014: 30).

5.3 Funkce originálu

Z hlediska klasifikace právních textů dle Caové (2007) se nájemní smlouva spolu s rezervační smlouvou na nemovitost řadí do kategorie soukromých právních textů (podobně jako např. závět'). Caová (2007) dále uvádí rozdělení textů dle jejich účelu na normativní (preskriptivní texty) a informativní (deskriptivní texty). Vzhledem k tomu, že se v analyzované nájemní smlouvě zakládají práva a povinnosti účastníku, tedy pronajímatele a nájemců, jedná se o preskriptivní text s normativním účelem. Stanovování práv a povinností účastníkům si lze povšimnout i v rezervační smlouvě na nemovitost (např. „*Se establece un plazo máximo de tres meses para la firma de escritura pública de compraventa en notaria con fecha límite de firma el 29 de febrero de 2022.*“), tudíž se jedná také o preskriptivní text, který plní normativní účel. Většina teoretiků (např. Šarčevićová, 1997 a Hoffmannová a kol., 2016) zabývající se právními texty se shoduje na tom, že dominantními funkcemi těchto textů jsou konativní a referenční funkce, přičemž poměr těchto dvou funkcí je dán žánrem textu. Vzhledem k tomu, že jak naše nájemní smlouva, tak i rezervační smlouva na nemovitost obě regulují vztahy mezi jejími účastníky, orientují se na příjemce textu a nařizují mu určitý způsob chování (např. „*El arrendatario manifiesta expresamente que no arrienda el inmueble para utilizarlo como vivienda habitual, y que su utilización será temporal.*“), jejich hlavní funkce je konativní. Vedle té se v obou případech uplatňuje i funkce referenční, protože kromě nařizování určitého chování příjemci ho také informují o právních skutečnostech (např. „*El presente contrato se rige por lo aquí pactado, y supletoriamente por lo dispuesto en la Ley de Arrendamientos Urbanos, el Código Civil y normas Procesales y Administrativas aplicables.*“).

5.4 Funkce překladu

Co se týče funkce překladu našich právních listin, z hlediska klasifikace právního překladu dle Christiane Nordové (2005) by se jednalo o dokumentární překlad, tedy překlad pořízený pro informativní účely (Munday, 2008). Překlad, který diplomantka vyhotovila novému majiteli

bytové jednotky v rámci zprostředkování koupě nemovitosti, byl pořízen za informativním účelem, aby se jako pronajímatel seznámil s podmínkami platné nájemní smlouvy. Tím, že zamýšleným příjemcem překladu nejsou přímo nájemníci, ale pronajímatel bytové jednotky české národnosti, překlad nájemní smlouvy pro něj plní roli „záznamu“ výchozí komunikace. Naopak pokud by byli zamýšlenými příjemci překladu přímo nájemníci (uvažujme, že nájemníci bytové jednotky by měli české občanství, a tak by potřebovali překlad nájemní smlouvy do českého jazyka), v tom případě by se jednalo o instrumentální překlad, který by plnil roli nástroje nové komunikace mezi autorem originálu, tj. realitní kancelář, a příjemcem překladu, tj. nájemci, kdy jeho hlavním cílem je dosáhnout podobné funkce, jako měl výchozí text ve výchozí (španělské) kultuře.

V rámci interpretace výchozího textu Chromá (2014) uvádí následující právnělingvistické faktory, které se podílí na konečné podobě výchozího právního textu: právní odvětví, předmět, záměr autora, stupeň normativnosti, žánr/textový typ a cíl/účel interakce. V případě naší nájemní smlouvy se jedná o text z oblasti občanského práva, přičemž předmět, o kterém výchozí text pojednává, je samotná nájemní smlouva. Záměr autora je regulovat vztah mezi účastníky smlouvy, a tak se jedná o text s normativním (nikoliv deskriptivním) charakterem, čemuž odpovídá i volba některých jazykových prostředků (např. „*Se prohíbe de forma expresa e informada la tenencia de animales en el piso.*“, „*El arrendatario se obliga en tal caso a restituir inmediatamente el inmueble al arrendador.*“). Žánr textu je nájemní smlouva, která je zpracována dle obvyklé španělské konvence nájemních smluv (členění na klauzule, odkazování na lokální zákony apod.), přičemž účelem textu je oslovit konkrétního adresáta (např. na rozdíl od zákonů, které jsou určeny celému okruhu osob v dané oblasti). Text navíc plní tzv. konstitutivní úlohu (Chromá, 2014: 30), což znamená, že jeho cílem je nejen popsat určitou právní situaci, ale i ji vytvořit.

5.5 Právně-lingvistická analýza španělských právních termínů a jejich překladů do češtiny

V této kapitole provádíme právně-lingvistickou analýzu vybraného souboru termínů. Při výběru nejvhodnějších ekvivalentů budeme vycházet ze tří odborných právních slovníků a terminologické databáze IATE.

Mezi vydáním jednotlivých slovníků, se kterými pracujeme, je poměrně dlouhý časový odstup. Nejstarším z nich je Španělsko-český odborný slovník právní terminologie (176 stran celkem) od Jaroslava Stříbrného (1969), který obsahuje výrazy pocházející z autentických

právnických textů (zejména z Latinské Ameriky, ale i ze Španělska). Kromě čistě právních výrazů obsahuje také výrazy právně-ekonomické, obchodní a finanční. Stříbrný (1969) v předmluvě zmiňuje, že do slovníku zařadil také obecné výrazy, které se nám na první pohled sice mohou zdát jako běžně užívané výrazy dokonce i mezi laiky, nicméně tím, že pronikly do právního jazyka, v něm dosáhly postavení odborného termínu. Při volbě českých ekvivalentů autor kladl důraz zejména na výkladový účel, a tak v některých případech upřednostnil termín, který se sice v českých platných právních normách používal dříve, ale lépe vystihuje daný španělský právní pojem. Vzhledem k tomu, že se jedná o slovník, který zachycuje termíny dvaceti španělsky mluvících zemí s různými právními systémy, ne vždy se všechny zdánlivě stejné právní pojmy kryjí, což autor vyřešil jejich opisem či krátkou definicí.

Druhou publikací je Španělsko-český právní a ekonomický slovník (703 stran celkem) od Jiřího Bryndy (2007), který je určen nejen pro profesionální překladatele a tlumočníky, ale také pro ekonomy, manažery, studenty, učitele a širokou veřejnost, která se nějakým způsobem setkává s odbornou španělštinou. Publikace zachycuje základní terminologii používanou v mnoha oblastech: v občanském, trestním, pracovním, finančním, obchodním, správním i mezinárodním právu. Kromě toho také obsahuje výrazy používané ve vnitřním a mezinárodním obchodě, účetnictví, bankovníctví, dopravě, marketingu atd. Velkou předností tohoto slovníku je ta, že se jeho autor při tvorbě snažil zachytit rozmanitou slovní zásobu vyplývající z odlišných právních systémů jednotlivých španělsky mluvících zemí. Kromě odborné terminologie je ve slovníku rovněž zpracována všeobecná slovní zásoba a ustálené výrazy, které se používají např. v žurnalistice a politice (Brynda, 2007).

Třetím slovníkem ze kterého v práci vycházíme je Španělsko-český a česko-španělský slovník pro obchod, právo a finance (574 stran celkem) od trojice autorek Vlasty Hlavičkové, Olgy Macíkové a Nicole Grmelové (2016). Tato publikace obsahuje odbornou ekonomickou a právní terminologii, na jejímž zpracování se podílel celý kolektiv jak českých, tak i španělských jazykovědců a právníků. Díky tomu, se jedná o dvojjazyčný slovník, je určen pro české i španělské uživatele, nicméně oproti předchozímu slovníku od Jiřího Bryndy (2007) u svých uživatelů předpokládá určité jazykové dovednosti. Toho si lze povšimnout u chybějícího rodu podstatných jmen ve slovních spojeních, které autorky neuvádí na základě doporučení nakladatelství pro lepší přehlednost heslových odstavců.

Zároveň pracujeme s terminologickou databází IATE, *Interactive Terminology for Europe*, která byla spuštěna v roce 2004. Jedná se o online interinstitucionální mnohojazyčnou terminologickou databázi Evropské unie, kterou používají všechny instituce a agentury EU (Fáberová, 2023: 55). Databázi společně spravuje několik institucí a orgánů, které se starají o

shromažďování a šíření terminologie specifické pro EU: Evropská komise, Evropský parlament, Rada Evropské unie, Soudní dvůr Evropské unie, Evropská centrální banka, Evropský účetní dvůr, Evropský hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů, Evropská investiční banka a Překladačské středisko pro instituce Evropské unie.²⁰ V naší diplomové práci jsme se rozhodli s touto databází pracovat z toho důvodu, že jejím hlavním účelem je usnadnění tvorby a především překladu právních textů EU do všech úředních jazyků EU (Fáberová, 2023: 56). V současnosti se jedná o největší terminologickou databázi na světě²¹, která nahradila a syntetizovala původní terminologické databáze (např. databázi Evropské komise *Eurodicautom*, databázi Evropského parlamentu *EUTERPE* a další). Databáze obsahuje více než 7,5 milionu termínů ve 24 úředních jazycích EU.²²

Cílem této kapitoly je určit nejhodnější ekvivalent pro kontext listin, se kterými pracujeme, a zvolená řešení následně zdůvodnit. Na základě analyzované problematiky vytvoříme v následující kapitole návrh dvojjazyčného španělsko-českého glosáře.²³

Analýza termínů nájemní smlouvy (contrato de arrendamiento)

5.5.1 Contrato de arrendamiento

Kontext: „*Los arrendatarios están interesados en formalizar el contrato de arrendamiento que se articula en las siguientes cláusulas.*“

Termínu „contrato de arrendamiento“ odpovídá v odborných slovnících několik různých ekvivalentů v závislosti na kontextu. Stříbrný (1969) navrhuje jediný překlad, a to „smlouvu o pronájmu“. Brynda (2007) uvádí více řešení: „leasingová smlouva“, „nájemní smlouva“, „charter party“, „smlouva o zapůjčení“ (zařízení aj.). Slovník Hlavičkové a kol. (2016) nabízí překlad „nájemní smlouva“, „smlouva o nájmu“, „leasingová smlouva“. V terminologické databázi IATE se termín „contrato de arrendamiento“ nevyskytuje.

²⁰ European Union. About IATE. IATE, European Union terminology. iate.europa.eu [online]. [cit. 2023-6-1]. Dostupné z: <https://iate.europa.eu/about>.

²¹ Translation Centre For the Bodies of the EU. IATE. cdt.europa.eu [online]. [cit. 2023-6-1]. Dostupné z: <http://cdt.europa.eu/en/iate>.

²² Data z června 2023 (European Union. Central statistics. IATE, European Union terminology. iate.europa.eu [online]. [cit. 2023-6-1]. Dostupné z: <https://iate.europa.eu/info/statistics/global>.

²³ Nejedná se o vyčerpávající a jediný správný přehled řešení, ale o diplomantkou vytvořené návrhy na základě právně-lingvistické analýzy.

CC, čl.²⁴ 1543 definuje „contrato de arrendamiento“ jako smlouvu, kterou se jedna strana zavazuje přenechat druhé straně užívání věci na určitou dobu a za určitou cenu.

Stejně tak i NOZ § 2201 definuje, že nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné.

Z definic je patrné, že se jedná o plně ekvivalentní pojmy. Po zvážení navrhovaných ekvivalentů jsme dospěli k názoru, že nejvhodnějším řešením pro náš kontext je termín „nájemní smlouva“. S termínem „smlouva o pronájmu“ jednak NOZ nepracuje, jednak slovo pronájem označuje spíše vztah mezi zájemcem o bydlení a vlastníkem (pronajímatelem) bytu a z právního hlediska nemá žádnou váhu.²⁵ Ekvivalent „smlouva o pronájmu“ tedy považujeme za srozumitelný, nicméně méně terminologický.

Co se týče ekvivalentu „leasingová smlouva“ navrhovaného Bryndou (2007) a Hlavičkovou a kol. (2016), v platném českém soukromém právu její definici nenalezneme, nicméně rozlišujeme leasing finanční a operativní, přičemž operativní leasing podléhá zákonné úpravě nájmu dle § 2201-2325 NOZ. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky je smlouva o finančním leasingu specifický soukromoprávní institut, který není upraven v občanském zákoníku. Od nájemní smlouvy se liší tím, že předvídá přechod vlastnictví předmětu leasingu do vlastnictví nájemce po uplynutí doby leasingu, případně dává nájemci právo předmět leasingu po uplynutí leasingové smlouvy koupit. Oproti tomu operativní leasing je totožný s nájmem a podléhá zákonné úpravě nájemní smlouvy. Jeho podstata spočívá v krátkodobém úplatném užívání věci bez převodu vlastnictví z pronajímatele na nájemce, nicméně oproti nájemním smlouvám se ve smlouvách o operativním leasingu vyskytují určitá specifická ustanovení, která odporují ustanovením občanského o nájemní smlouvě (např. prominutí nájemného, sleva z nájemného v případě výskytu vady na věci, sleva z nájemného za dobu, po kterou nájemce nemohl věc řádně užívat apod).²⁶

Vzhledem k tomu, že smlouva, se kterou pracujeme, ani nepředvídá přechod vlastnictví bytové jednotky do vlastnictví nájemce, ani nedává nájemci právo bytovou jednotku koupit (v deváté klauzuli *renuncia de adquisición preferente* se nájemci dokonce vzdávají předkupního práva v případě prodeje nebo převodu nemovitosti), jsme ekvivalent „leasingová smlouva“ vyloučili.

²⁴ V práci jsme ponechali doslovný překlad členění španělského občanského zákoníku na tzv. „artículos“ (články)

²⁵ <https://fermakleri.cz/smlouvy/smlouva-o-pronajmu>

²⁶ <https://www.epravo.cz/top/clanky/ke-vztahu-leasingu-a-najmu-54965.html?mail>

Posledním navrhovaným ekvivalentem je dle Bryndy (2007) „charter party“, respektive charterová smlouva. Ta se uplatňuje v kontextu námořní dopravy a plní funkci smlouvy o nájmu plavidla, případně smlouvy o přepravě zboží (Vrbová, 2009: 32), tudíž tento ekvivalent pro náš kontext také vyřazujeme.

5.5.2 Propietario

Kontext: *„El propietario arrienda el inmueble descrito al arrendatario, en concepto de arrendamiento de temporada y se concierta por un tiempo definido de 5.5 meses, esto es, por el periodo comprendido desde el día (...) hasta el día (...).“*

Ve Stříbrného slovníku (1969) nalezneme termín „propiedad“ a „propietario en derecho“, kdy první z nich překládá jako „majetek“, „vlastnictví“ a druhý jako „zákonný vlastník“. Tyto termíny jsme nenalezli ani v DPEJ, nicméně vzhledem k navrhovaným ekvivalentům se domníváme, že při tvorbě slovníku pravděpodobně došlo k překlepu a autor měl na mysli „propiedad“. Brynda (2007) navrhuje ekvivalenty „vlastník“ (nemovitosti) a „majitel“ (půdy), Hlavičková a kol. (2016) uvádí rovněž „majitel“ (domu), „vlastník“ (pozemku), databáze IATE navrhuje pouze ekvivalent „vlastník“.

DPEJ definuje termín „propietario“ jako držitele vlastnického práva k nemovitosti, CC v čl. 350 definuje tento termín ve spojení „propietario de un terreno“, tedy vlastníka pozemku, který je dle zákonné úpravy nejen majitelem jeho povrchu, ale i prostoru pod ním.

Definice vlastníka v NOZ souvisí s předmětem a obsahem vlastnického práva. Dle § 1011 jsou vlastnictvím všechny hmotné i nehmotné věci, které někomu patří. Definici vlastníka věcí stanoví § 1012, dle kterého má vlastník právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit, aniž by závažně rušil práva jiných osob a vykonával činy, kterými by jiné osoby obtěžoval nebo poškodil.

Domníváme se, že v kontextu naší nájemní smlouvy je překlad tohoto termínu substitucí²⁷ jako „vlastník“ či „majitel“ plně ekvivalentní řešení, přičemž obě varianty považujeme za rovnocenné.

²⁷ Substituci pojmáme dle definice Tomáška (2003), viz. definice na str. 35-36

5.5.3 Arrendador

Kontext: „*Intervienen de una parte, como **arrendador**, D. (...), mayor de edad y con domicilio en (...).*“

Stříbrný (1969) uvádí ekvivalenty „vlastník půdy“ a „pronajímatel“, Brynda (2007) navrhuje ekvivalenty „pronajímatel“, „nájemce“ a „poskytovatel“. Ve slovníku Hlavičkové a kol. (2016) se termín „arrendador“ jako takový nevyskytuje, pouze ve spojení „arrendador financiero“ – „poskytovatel leasingu“, nicméně termín „arrendatario“ převádí jako „nájemce“ a „pronajímatel“. V databázi IATE jsme po zadání tohoto termínu nenalezli žádný navrhovaný ekvivalent.

CC v čl. 1546 definuje termín „arrendador“ jako osobu, která se zavazuje přenechat užívání věci, provést dílo nebo poskytnout službu osobě („arrendatario“), která danou věc užívá nebo má na dílo či službu právo a je za ně povinna zaplatit.

Dle NOZ § 2205 nájemní smlouva pronajímatele zavazuje přenechat věc nájemci tak, aby ji mohl užívat k ujednanému nebo obvyklému účelu, udržovat věc v takovém stavu, aby mohla sloužit tomuto užívání a zajistit nájemci nerušené užívání věci po dobu nájmu.

Z výše uvedených úprav jak ve španělském, tak v českém občanském zákoníku je zřejmé, že „arrendador“ v kontextu nemovitostního práva nejvíce odpovídá českému plně ekvivalentnímu výrazu „pronajímatel“, tudíž Bryndou (2007) a Hlavičkovou a kol. (2016) navrhovaný ekvivalent „nájemce“ považujeme za nesprávný, jelikož dle NOZ § 2022 se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné. „Nájemce“ tedy odpovídá španělskému termínu „arrendatario“, tedy smluvní straně, která v případě nájmu věci danou věc užívá a platí za ni (CC čl. 1546).

5.5.4 Arrendatario

Kontext (nájemní smlouva): „*Son a cargo de **los arrendatarios** los consumos realizados por estos en el periodo de duración del presente contrato.*“

Během pojmové analýzy termínu „arrendador“ – „pronajímatel“ jsme zjistili, že v některých slovnících (Brynda, 2007 a Hlavičková a kol, 2016) je jako jedno z překladatelských řešení chybně uveden ekvivalent „nájemce“ (osoba, která si za určitý obnos, tj. nájemné, věc pronajala).

Nyní provedeme pojmovou analýzu přímo termínu „arrendatario“. Ve Stříbrného slovníku (1969) nalezneme navrhovaná překladová řešení „nájemce“, „pachtýř“, stejně tak

Brynda (2007) uvádí obě řešení, tedy jak „nájemce“ (s poznámkou, že se jedná zejména o nájemce nemovitosti či pozemku), tak „pachtýře“. Hlavičková a kol. (2016) uvádí jako ekvivalenty „nájemce“ a „pronajímatele“. Databáze IATE tento termín nevyhledala.

U pojmové analýzy termínu „arrendatario“ vycházíme rovněž z CC čl. 1546, dle kterého je „arrendador“ osoba, která se zavazuje přenechat užívání věci, provést dílo nebo poskytnout službu osobě označené jako „arrendatario“, která danou věc užívá nebo má na dílo či službu právo a je za ně povinna zaplatit.

Podle úpravy v NOZ § 2205 nájemní smlouva pronajímatele zavazuje přenechat věc nájemci tak, aby ji mohl užívat k ujednanému nebo obvyklému účelu, udržovat věc v takovém stavu, aby mohla sloužit tomuto užívání a zajistit nájemci nerušené užívání věci po dobu nájmu.

Při zvážení navrhovaných ekvivalentů pro termín „arrendatario“ jsme došli k závěru, že ve slovníku Hlavičkové a kol. (2016) došlo k záměně termínů „arrendatario“ – „nájemce“ a „arrendador“ – pronajímatele“ za „arrendatario“ – pronajímatele“, „arrendador“ – „nájemce“, jelikož dle ostatních slovníků termín „arrendatario“ označuje „nájemce“. Ekvivalent „pronajímatele“ jsme tedy logicky vyloučili.

Stříbrný (1969) a Brynda (2007) uvádí jako možný ekvivalent také „pachtýře“. Podle Slovníku spisovného jazyka českého se jedná o zastaralý výraz označující nájemce hospodářského objektu²⁸, nicméně dle Preusse (2023) „pacht“ označuje závazek, který se dnes běžně uplatňuje. Preuss konkrétně uvádí, že: „*pacht je závazek, kdy se propachtovatel zavazuje přenechat pachtýři právo užívat a požívat propachtovanou věc za pachtovné*“²⁹, přičemž slovem požívat se míní právo pachtýře na plody a užitky. Jako příklad uvádí smlouvu o zemědělském pachtu nebo smlouvu o pachtu rybníku. Vzhledem k tomu, že se pohybujeme v kontextu nájemní smlouvy, tento ekvivalent rovněž nebereme v úvahu, a tak nám zbývá jediné vhodné řešení, kterým je „nájemce“.

5.5.5 Capacidad legal

Kontext (nájemní smlouva): „*Intervienen cada uno en su propio nombre y derecho, reconociéndose mutuamente **capacidad legal** suficiente para el otorgamiento del presente contrato de vivienda por temporada y exponen que: (...)*“

Brynda (2007) shodně se Stříbrným (1969) navrhuje pro termín „capacidad legal“ ekvivalentní řešení „právní způsobilost“, Hlavičková a kol. (2016) navrhuje ekvivalent

²⁸ <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=pacht&sti=53745&where=hesla>

²⁹ <https://dostupnyadvokat.cz/blog/pacht>

„způsobilost k právním úkonům“. Terminologická databáze IATE navrhuje řešení „způsobilost k právům a právním úkonům“.

NOZ § 15 již nepracuje s termínem způsobilosti k právním úkonům, nýbrž se svéprávností, kterou definuje jako způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Dle Švestky a kol. (2014) svéprávnost vzniká postupně podle stavu psychické vyspělosti osoby. Procházková (2016) dodává, že fyzická osoba se stává plně svéprávnou dosažením zletilosti (tj. dosažením osmnáctého roku věku), kdy před dosažením tohoto věku lze nabýt svéprávnosti uzavřením manželství nebo jejím přiznáním, což může učinit pouze soud na návrh, pokud nezletilý dosáhl šestnácti let věku, má souhlas svého zákonného zástupce a pokud se prokáže jeho schopnost samostatně se žít.³⁰

Španělský právní slovník (DPEJ) pojímá termín „capacidad jurídica“ jako způsobilost být nositelem práv a povinností, který odlišuje od termínu „capacidad de obrar o de ejercicio“, tedy způsobilosti osoby vykonávat tato práva a tyto povinnosti plnit. Zatímco způsobilost být nositelem práv a povinností má osoba již od narození, způsobilost tato práva vykonávat a plnit povinnosti je podmíněna dovršením osmnáctého věku roku, případně emancipací.

Vzhledem k tomu, že spolu oba pojmy ve výchozím a cílovém jazyce sdílí všechny podstatné a většinu vedlejších znaků, domníváme se, že jsou plně ekvivalentní. Z tohoto důvodu považujeme všechny navrhované ekvivalenty za použitelné pro náš kontext, nicméně oproti „právní způsobilosti“ považujeme za kompletnější řešení „způsobilost k právním úkonům“ a „způsobilost k právům a právním úkonům“ (překlad pomocí transpozice³¹).

5.5.6 Carga, gravamen

Kontext: *„El arrendador es titular y dispone de la plena posesión sobre la finca en cuestión, sin estar a día de la fecha con ninguna carga ni gravamen.“*

Prvním analyzovaným termínem je termín „carga“. Ve Stříbrného slovníku (1969) nalezneme tato překladatelská řešení: „náklad“, „břemeno“, „daňové zatížení“ a „nálož“. Následně uvádí další možné významy termínu „carga“ ve spojení s „de la demanda“, „de la herencia“ apod., které s ohledem na náš kontext nevyužijeme. Brynda (2007) uvádí celou řadu možných ekvivalentů – od obecných: „nálož“, „zátěž“, „zatížení“, „závazek“ apod. po ekvivalenty v právním kontextu: „břemeno“, „daň“, ve spojení s „impositiva / de los impuestos

³⁰ <https://www.odbory.info/obsah/ll/pravni-osobnost-svepravnost/17225>

³¹ Transpozici chápeme jako operaci na rovině slovních druhů a pojímáme ji dle definice Tomáška (2003), viz. definice na str. 109

/ fiscal / pública / tributaria“ uvádí překlad „daňové zatížení / břemeno“. Ve slovníku Hlavičkové a kol. (2016) nalezneme rovněž vyčerpávající seznam možných ekvivalentů: „náklad“, „zátěž“, „zatížení“, „břemeno“ a „poplatek“, přičemž následně uvádí ekvivalenty, které odpovídají termínu v určitém slovním spojení, např. „carga legal“ – „právní břemeno“, „carga tributaria“ – „daňové zatížení“.

Dle definice DPEJ je „carga“ daň nebo poplatek vázaný na nemovitost a na její užívání. Označení „libre de cargas“ tedy obecně znamená, že na nemovitosti nevázne žádné zatížení, přičemž nejčastěji se může jednat o neuhrazené poplatky do fondu společenství vlastníků („la Comunidad de Propietarios“), neuhrazenou daň z nemovitosti („el IBI“), zřízení věcného břemena apod.³²

Nyní provedeme analýzu termínu „gravamen“. Stříbrný (1969) navrhuje ekvivalenty „břemeno“, „závazek“, „zatížení“, Brynda (2007) uvádí „břemeno“, „břímě“, „zatížení nemovitosti“, „daň“, „poplatek za úřední výkon“ a „zadržovací právo“, přičemž ve spojení „carga de / sobre la finca“ uvádí ekvivalent „břemeno vázané k pozemku“ a v kontextu „gravar con una hipoteca“ navrhuje překlad „zatížit hypotékou“. Hlavičková a kol. (2016) také překládá „gravamen jako „břemeno“, „zatížení“, přičemž uvádí spojení „gravamen financiero“ – „finanční zatížení“, „gravamen de impuestos“ – „finanční zatížení“ a „gravamen hipotecario“ – „zatížení hypotékou“.

Dle obecné definice termínu v DPEJ je „gravamen“ majetková daň nebo poplatek veřejnoprávní povahy, přičemž „gravamen real“ označuje zatížení nemovitosti věcným právem (například uzavřením hypoteční smlouvy).

Z výše uvedených definic je patrné, že analyzované termíny si jsou velmi podobné. Co se týče ekvivalentů navrhovaných ve slovnících, pro oba termíny platí, že se jedná o určitou právní překážku ve formě věcných práv k cizí nemovitosti. Nabízelo by se tedy obecný překlad termínem „zatížení“, případně „omezení“, nicméně vzhledem k tomu, že se v našem kontextu nachází oba tyto termíny, je nutné je od sebe odlišit. Ačkoliv se „carga“ a „gravamen“ běžně používají jako synonyma, z právního hlediska se od sebe liší. Termín „gravamen“ označuje situaci, kdy je nemovitost zatížena finančně, např. prostřednictvím zástavního práva u hypotečního úvěru, zatímco termín „carga“ označuje určité omezení vlastnického práva k nemovitosti, např. při zřízení věcného břemena. Můžeme tedy shrnout, že „gravamen“ se liší od „carga“ především v tom, že označuje takové zatížení nemovitosti, v jehož důsledku může

³² <https://www.idealista.com/news/inmobiliario/vivienda/2013/03/15/592215-como-comprobar-si-un-piso-tiene-cargas-o-deudas-pendientes>

dojít k nucenému prodeji nemovitosti za účelem splacení zajištěné pohledávky.³³ Po přihlédnutí k paralelním textům v češtině (kupní smlouva na nemovitost a nájemní smlouva) jsme zjistili, že se v obou dokumentech opakuje formulace, dle které „*na nemovitosti dle výpisu z katastru nemovitostí ze dne (...) nevázne žádné věcné břemeno, zástavní či omezující právo*“. Z tohoto důvodu jsme dospěli k závěru, že se jedná o plnou ekvivalenci, kdy za nejhodnější ekvivalent termínu „carga“ považujeme „věcné břemeno“ a v případě termínu „gravamen“ navrhuje ekvivalent „zástavní právo“. V tomto případě jsme uvedené termíny přeložili pomocí konkretizace.

5.5.7 Fianza arrendataria

Kontext: „*Adicionalmente, los arrendatarios entregaron con fecha (...) en concepto de fianza en la cantidad de (...) euros como **fianza arrendataria** para responder del mencionado pago del alquiler, así como de los posibles deterioros por mal uso del mobiliario y enseres que son objeto del contenido de la vivienda.*“

Stříbrný (1969) navrhuje ekvivalenty „záruka“, „ručení“, „záloha“ a „kauce“, Brynda (2007) uvádí jak obecné ekvivalenty: „kauce“, „jistota“, „záruka“, „ručení“, tak i ekvivalent přímo termínu „fianza arrendataria“, tedy „záloha/kauce na nájem“. Ve slovníku Hlavičkové a kol. (2016) nalezneme překlady „zástava“, „záruka“, „kauce“ a „záloha na nájemné“. Databáze IATE tento termín vyhledala v kontextu „cancelación de la fianza“ – „vrácení jistoty“ a „fianza solidaria“ – „společné a nerozdílné ručení“, kdy druhé uvedené řešení není pro náš kontext relevantní.

DPEJ definuje termín „fianza arrendataria“ jako peněžní částku nebo hmotné zboží poskytnuté jako záruka za splnění závazku. V druhé definici uvádí, že se jedná o záruku poskytnutou jednou stranou za závazek sjednaný druhou stranou.

Česká platná právní úprava v souvislosti s nájemním bydlením používá termíny „kauce“ a „jistota“ s tím, že se jedná o totožné pojmy. Význam těchto termínů se shoduje i dle definic Slovníku spisovné češtiny, kdy „jistota“ označuje peněžitou částku nebo věc, jimiž se zajišťuje splnění určitého nároku³⁴ a „kauce“ označuje záruku (zejména peněžitou), či jistotu.³⁵

Užívání těchto ekvivalentů v češtině jsme si ověřili rovněž náhlédnutím do nájemní smlouvy v češtině, kde se také používá termín „peněžitá jistota“ a „kauce na nájem“. Na základě

³³ <https://rebajatuscuentas.com/pe/blog/que-son-los-gravamenes-y-cargas-de-un-inmueble>

³⁴ <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=jistota&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstn=0>

³⁵ <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=jistota&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstn=0>

uvedených definic se tedy domníváme, že se jedná o plnou ekvivalenci a navrhujeme tato překladatelská řešení pomocí transpozice: „peněžitá jistota“, „kauce na nájem“, případně „záloha na nájemné“.

5.5.8 Comunidad de propietarios

Kontext: *„Los arrendatarios deberán respetar y cumplir en todo momento las normas por las que se rige la comunidad de propietarios de la que forma parte el piso arrendado, en caso de mal comportamiento notificado ex lege por la dicha Comunidad el contrato quedará automáticamente resuelto tras incumplimientos fehacientemente comunicados, dolosos y reiterados por parte de los arrendatarios.“*

Ve Stříbrného slovníku (1969) nenalezneme překlad celého slovního spojení, ale pouze překlad termínu „comunidad“, který navrhuje překládat obecně jako „společenství“ (dále uvádí několik spojení „comunidad de bienes – „společný majetek“ apod., které pro náš kontext nejsou relevantní). V Bryndově slovníku (2007) jsme našli jak obecné překlady „comunidad“ – „společenství“, „komunita“ atd., tak i překlad celého termínu jako „společenství vlastníků“. Hlavičková a kol. (2016) také navrhuje ekvivalenty „společenství“, „sdružení“, „komunita“, „společné vlastnictví“ a zároveň uvádí celé terminologické spojení, které navrhuje překládat jako „spoluvlastnictví“. V databázi IATE jsme pro termín „comunidad“ našli mnoho překladatelských řešení (termín „comunidad de propietarios“ databáze neobsahuje), nicméně žádné z nich neodpovídalo našemu kontextu, a tak je nepovažujeme za relevantní.

Dle platné španělské právní úpravy termín „Comunidad de Propietarios“ zahrnuje práva a povinnosti fyzických nebo právních osob ke společným částem nemovitosti (domu), v níž vlastní jednotku. Všichni vlastníci jednotek jsou tak zároveň spoluvlastníky společných částí domu, jako je např. schodiště, terasa, vchod apod. Společenství („Comunidad de Propietarios“) je upraveno v zákonu o vlastnictví *Ley de Propiedad Horizontal*, podle kterého jsou řídicími orgány společenství 1) rada vlastníků (*Junta de Propietarios*), 2) předseda a případně také místopředsedové (*Presidente y vicepresidentes*), 3) tajemník (*Secretario*) a 4) správce (*Administrador*). Mezi kompetence společenství patří např. schvalování rozpočtu, rozhodování o opravách nezbytných pro údržbu nemovitosti apod. Sám vlastník takové práce provádět nemůže, protože by tím zasahoval i do cizích vlastnických práv k nemovitosti.³⁶

³⁶ <https://www.conceptosjuridicos.com/comunidad-de-propietarios/>

Obdobou španělského termínu „Comunidad de Propietarios“ je v českém právu „společenství vlastníků jednotek“ (zkráceně „SVJ“), které je dle § č. 89/2012 Sb. právnickou osobou vykonávající správu domu rozděleného na jednotky. SVJ se zakládá schálením stanov v podobě veřejné listiny, přičemž členy SVJ jsou vlastníci jednotek a nejvyšším orgánem je shromáždění, které tvoří všichni vlastníci jednotek, kdy každý má počet hlasů podle velikosti jeho podílu na společných částech domu. SVJ je zodpovědná za změnu stanov, schvalování rozpočtu, vypořádání příspěvků na správu domu, údržbu a stavební úpravy společných částí apod.³⁷

Za nejvhodnější ekvivalent analyzovaného termínu považujeme Bryndou navrhovaný překlad „společenství vlastníků“, případně „společenství vlastníků jednotek“ (zkráceně „SVJ“), který považujeme za plně ekvivalentní. Termín „spoluvlastnictví“ navrhovaný ve slovníku Hlavičkové a kol. (2016) neoznačuje spolek, jehož funkcí je zajišťovat správu domu s jednotkami, ale společné vlastnické právo dvou a více osob k jedné věci (§ 1115 NOZ).

5.5.9 Subarriendo

Kontext: „*Queda prohibido a los arrendatarios llevar a cabo la cesión del contrato o subarriendo de la finca arrendada sin contar para ello con el consentimiento expreso y por escrito del propietario.*“

Ve slovníku Stříbrného (1969) termín „subarriendo“ označuje „podnájem“ (dále pak uvádí „subarrendar“ – „dát do podnájem“ a „subarrendatario“ – „podnájemník“). Stejně tak ve slovníku Hlavičkové a kol. (2016) nalezneme jediný možný ekvivalent, tedy „podnájem“. Brynda ve svém slovníku (2007) uvádí kromě „podnájem“ také „druhotné pronajmutí“, „druhotnou držbu“ a „smlouvu o podnájem“. Databáze IATE tento termín nevyhledala.

Španělská právní úprava definuje termín „subarriendo“ jako situaci, kdy nájemce pronajme část svého majetku třetí osobě, která se stává podnájemcem. Podnájem tak spočívá v přenechání užívání části dané nemovitosti osobě, která nebyla v původní nájemní smlouvě mezi pronajímatelem a nájemcem zahrnuta.³⁸

„Podnájem“ v českém prostředí označuje právní poměr založený smlouvou, prostřednictvím které nájemce přenechává věc, kterou má sám v nájmu, k užívání další osobě za podnájemné.³⁹

³⁷ https://cs.wikipedia.org/wiki/Společenství_vlastníků_jednotek

³⁸ <https://www.conceptosjuridicos.com/subarriendo/>

³⁹ <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=podnájem&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Překlad pomocí „druhotného pronajmutí“ by pro cílového příjemce bylo jistě srozumitelné, nicméně ve Slovníku spisovné češtiny jsme toto slovní spojení nenalezli, a tak považujeme za nejvhodnější řešení zavedený termín „podnájem“, který je plně ekvivalentní.

5.5.10 Cesión

Kontext: *„Queda prohibido a los arrendatarios llevar a cabo la cesión del contrato o subarriendo de la finca arrendada sin contar para ello con el consentimiento expreso y por escrito del propietario.“*

Stříbrný (1969) překládá termín „cesión“ jako „převod vlastnictví / práva“ a „cesi“, kterou provádí „cesionista“ – „převodce“ na „cesionaria“ – „nabyvatele / cesionáře“. Stejně řešení nalezneme ve slovníku Bryndy (2007), který kromě „cese“ a „převodu“ uvádí také „postoupení“, „postup“ a ve spojení „cesión de contrato de arrendamiento“ uvádí ekvivalent „postoupení / převod nájmu“. Ekvivalenty navrhované Hlavičkovou a kol. (2016) se rovněž shodují s řešeními v ostatních slovnících: „postoupení“, „přenechání“, „převod“ a „alienace“. V databázi IATE se kontextu naší nájemní smlouvy termín „cesión“ nejvíce přibližoval ve spojení „cesión inter vivos“ – „převod vlastnického práva“.

Podle definice DPEJ spočívá „cesión de contrato (de arrendamiento)“ v převodu práv a povinností sjednaných v dané smlouvě na třetí osobu, která přebírá nesplněné závazky vycházející z postoupené smlouvy. V některých smlouvách je převod práv a povinností na další osobu zakázán, nicméně v některých s ním může pronajímatel výjimečně souhlasit.

V českém právu nalzneme úpravu postoupení smlouvy v ustanoveních § 1895-1990 NOZ, dle kterých může kterákoliv strana převést jako postupitel svá práva a povinnosti ze smlouvy nebo z její části třetí osobě, pokud to povaha smlouvy nevyklučuje a postoupená strana s tím souhlasí. Postupitel se tak osvobozuje od svých povinností okamžikem účinnosti postoupení smlouvy vůči postoupené straně. Postoupení nájemní smlouvy může být praktickým a legálním řešením např. v situaci, kdy záměrem vlastníka dané nemovitosti je přenechání starostí spojených s jejím nájmem třetí osobě. Tato osoba se postoupením nájemní smlouvy stává pronajímatelem, a tak může o nájemním vztahu libovolně rozhodovat (např. o jeho prodloužení, ukončení apod.).⁴⁰

Na základě výše uvedených definic analyzovaného právního institutu se domníváme, že nejvhodnější plně ekvivalentní překladatelské řešení je pro náš kontext („la cesión del

⁴⁰ <https://www.epravo.cz/top/clanky/postoupeni-smlouvy-o-najmu-nemovite-veci-109764.html>

contrato“) „postoupení smlouvy o nájmu“. V úvahu připadá také Bryndovo (2007) řešení „postoupení / převod nájmu“, nicméně vzhledem k tomu, že se v našem kontextu termín „cesión“ vyskytuje přímo ve spojení s „contrato“, navrhuje přesnější řešení pomocí překladu „postoupení / převod nájemní smlouvy“.

Analýza termínů rezervační smlouvy na nemovitost (contrato de arras penitenciales)

5.5.11 Contrato de arras penitenciales

Kontext č. 1: název smlouvy

Kontext č. 2: *„Las partes atribuyen expresamente a la cantidad económica entregada en este acto, el carácter de **arras penitenciales**, de tal forma que, de no llegar a celebrarse el contrato de compraventa en escrituras públicas, por causa imputable a la parte adquirente, estos perderán la cantidad económica entregada, o bien, de no llegar a celebrarse por causa imputable a la parte propietaria, estos habrán de devolver el duplo de la cantidad económica entregada.“*

Ve slovníku Stříbrného (1969) i Hlavičkové a kol. (2016) jsme našli pouze termín „arras“, který oba shodně překládají jako „závdavek“. V Bryndově slovníku (2007) je uveden jak překlad samotného termínu „arras“ – „depozitum“, „záruka“, tak překlad celého slovního spojení „arras penitenciales“ – „blokační / rezervační záloha“. V databázi IATE jsme nenalezli žádnou shodu ani v jednom případě.

Úpravu institutu „arras“ ve španělském právu nalezneme v čl. 1454 CC, který stanovuje, že pokud byla v kupní smlouvě sjednána záloha („arras“), kupující může od smlouvy odstoupit s tím, že o zálohu přijde, přičemž pokud od smlouvy odstoupí prodávající, je povinen vrátit kupujícímu zálohu v její dvojnásobné výši. Podle definice DPEJ se jedná o zákonný způsob, který umožňuje prodávající a kupující straně odstoupit od kupní smlouvy tím, že jedna strana o rezervační částku přijde, nebo ji druhá strana uhradí ve dvojnásobné výši.

Princip uhrazení zálohy za účelem rezervace nemovitosti v českém právu je velmi podobný. Čípová (2023) uvádí, že: *„Rezervační smlouva je důležitou smlouvou v procesu prodeje / koupě nemovitosti. Na základě této smlouvy se prodávající zaváže nemovitost dále nenabízet k prodeji a neuzařit smlouvu s jiným zájemcem. Zájemce se naproti tomu zaváže zaplatit rezervační poplatek. Proávající tak má jistotu, že zájemce má o nemovitost vážný zájem – bývá stanoveno, že v případě neuzavření kupní smlouvy ze strany zájemce rezervační*

poplatek propadá. Zájemce má naopak jistotu, že prodávající nemovitost po domluvenou dobu neprodá ani nerezervuje pro jiného zájemce“⁴¹. Rozdíl mezi úpravou rezervační smlouvy podle španělského a českého práva spočívá v tom, že „v české rezervační smlouvě je obvykle stanoveno, že v případě neuzavření kupní smlouvy z důvodů na straně prodávajícího se rezervační poplatek vrací kupujícímu, naopak v případě neuzavření kupní smlouvy z důvodu na straně kupujícího na vrácení rezervačního poplatku není nárok“⁴². V případě neuzavření kupní smlouvy z důvodu na straně prodávajícího prodávající hradí dle španělského práva kupujícímu dvojnásobek rezervačního poplatku.

Až na drobné nuance mezi výše uvedenými definicemi považujeme překladatelské řešení „rezervační smlouva na nemovitost“ (zkráceně také „rezervační smlouva“), případně „blokační smlouva“ či „smlouva o složení blokovacího depozita“ za analogické ekvivalenty, které odpovídají z hlediska účelu. Jako další překladatelské řešení by se rovněž mohla nabízet „smlouva o smlouvě budoucí“, nicméně jak uvádí advokátní kancelář AZlegal: „Rozdíl rezervační smlouvy oproti smlouvě o smlouvě budoucí je (většinou) ten, že se vlastník nemovitosti zavazuje neprodat či nenabízet nemovitost dalším zájemcům, potenciální kupujícímu za to platí zálohu, která většinou má propadnout (resp. započít se smluvní pokutou o stejné výši), pokud není kupní smlouva uzavřena, či se má sama započítat na kupní cenu“⁴³. Vzhledem k obsahu⁴⁴ naší smlouvy jsme dospěli k závěru, že se jedná o „rezervační smlouvu“, nikoliv o „smlouvu o smlouvě budoucí“.

⁴¹ Viz. článek Rezervace nemovitosti – jak má vypadat rezervační smlouva, kdy ji podepsat a jak funguje rezervační poplatek. *Pravniprostor.cz* [online]. [cit. 2023-06-16]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rezervace-nemovitosti-jak-ma-vypadat-rezervacni-smlouva-kdy-ji-podepsat-jak-funguje-rezervacni-poplatek>

⁴² Ibid.

⁴³ Viz. článek <https://azlegal.cz/jak-se-lisi-rezervacni-smlouva-na-nemovitost-a-smlouva-o-smlouve-budouci-kupni/>

⁴⁴ V úvodu smlouvy se nachází následující prohlášení vlastníků nemovitosti, ze kterého je zřejmé, že se zavazují nemovitost neprodat či nenabízet dalším zájemcům: „*La parte vendedora (...) y se compromete a dejar perfectamente definida la documentación referente para la posterior escritura pública de compraventa ante notario.*“

5.5.12 Adquiriente

Kontext: „*De una parte, como PROPIETARIO/S: (...). De otra parte, como ADQUIRIENTE/S: (...).*“

Ve Stříbrného slovníku (1969) jsme nenalezli termín „adquiriente“, ale „adquirente“⁴⁵, u něhož uvádí ekvivalent „nabyvatel“ a „kupec“. Brynda (2007) ve svém slovníku uvádí oba termíny („adquirente“ i „adquiriente“) jako synonyma a pro jejich překlad navrhuje totožné ekvivalenty: „nabyvatel“, „kupující“ a „kupec“. Hlavičková a kol. (2016) uvádí ekvivalenty „nabyvatel“ a „kupující“. V databázi IATE jsme našli překlad analyzovaného termínu jako „akceptant“⁴⁶, který pro náš kontext nepovažujeme za relevantní.

Dle obecné definice DPEJ se jedná o osobu, která něco získává nebo něčeho dosahuje, přičemž v kontextu nemovitostního práva se jedná o osobu, která danou nemovitost kupuje.⁴⁷ Po vyhledání termínu „adquirente“ v kontextu nemovitostního práva v CC jsme našli ustanovení v odd. 2 *De la entrega de la cosa vendida* (předání prodané věci) čl. 1473, dle kterého vlastnictví nemovitosti prodané několika kupujícími náleží tomu („adquirente“), kdo ji jako první zapsal do rejstříku nemovitostí (*el registro*).

Dle české platné právní úpravy je „nabyvatel“ osoba, která za úplatu získá členství v bytovém družstvu (s právem nájmu družstevního bytu), respektive ten, kdo družstevní byt kupuje, zatímco „kupující“ je osoba, na níž je za úplatu formou kupní smlouvy převedeno vlastnické právo k nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí.⁴⁸

Vzhledem k výše popsaným definicím považujeme za nejvhodnější a zároveň plně ekvivalentní termín „kupující“ (překlad pomocí konkretizace), jelikož se jedná o koupi nemovitosti do osobního vlastnictví, nikoliv o převod družstevního podílu v bytovém družstvu (tím vylučujeme navrhovaný ekvivalent „nabyvatel“). Zároveň jsme vyloučili překlad termínu pomocí substantiva „kupec“, protože v NOZ nalezneme pouze adjektivum „kupující“ (např. „povinnosti kupujícího“).

⁴⁵ Dle RAE jsou platné obě varianty („adquirente“ i „adquiriente“), přičemž varianta „adquiriente“ se používá méně

⁴⁶ Dle Slovníku cizích slov je akceptant osoba, která přijímá cizí směnku (tzv. směnečníka)

⁴⁷ <https://atv.gva.es/es/he-comprat-un-inmoble>

⁴⁸ <http://www.newreality.cz/nase-sluzby/pravni-pojmy/>

5.5.13 Registro de la Propiedad

Kontext: *„La parte vendedora declara que la escritura de herencia se encuentra en proceso de inscripción en el registro de la propiedad de Granada y se compromete a dejar perfectamente definida la documentación referente para la posterior escritura pública de compraventa ante notario.“*

Stříbrný (1969) pracuje s termínem „registro de propiedad inmueble“, který překládá jako „pozemkový rejstřík“, „pozemkové knihy“. Brynda (2007) uvádí přímo termín „registro catastral / de la propiedad (inmobiliaria)“ a také navrhuje řešení „pozemková kniha“, „evidencia nemovitostí“, „pozemkový úřad“ a „katastr nemovitostí“. Hlavičková a kol. (2016) uvádí překlad jak termínu „registro de la propiedad“ – „pozemková kniha“, tak překlad termínu „registro de la propiedad inmobiliaria“ – „katastr nemovitostí“. V databázi IATE jsme po zadání výše uvedeného termínu našli ekvivalent „katastr nemovitostí“, který je zároveň uveden jako překladové řešení pro termíny „catastro“ a „registro catastral“.

CC v čl. 605 definuje termín „registro de la propiedad“ jako veřejný registr, jehož účelem je zápis listin, smluv a soudních nebo správních rozhodnutí týkajících se vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. Zápis vlastnických práv do tohoto registru je přitom dobrovolný a poskytuje vlastníkovu nemovitosti právní jistotu v tom smyslu, že jeho vlastnická práva k dané nemovitosti jsou okamžikem jejich zápisu do registru soudně chráněná a nezpochybnitelná. Výpis pořízený z veřejného registru obsahuje informace o dané nemovitosti, jako je v našem případě popis bytové jednotky (podlaží, název ulice, místnosti apod.), informace o vlastnících a o případném právním zatížení nemovitosti. Španělské „registry nemovitostí“ spadají pod ministerstvo spravedlnosti, přičemž území Španělska je rozděleno do tzv. *distritos hipotecarios* (hypotečních obvodů), kdy každý z nich má svůj vlastní veřejný registr.

Ačkoliv všechny zdroje (až na Stříbrného, 1969) navrhují překlad „katastr nemovitostí“, tento ekvivalent považujeme za nepřesný a poněkud matoucí vzhledem k tomu, že se v kontextu smluv, se kterými pracujeme, objevuje také termín „catastro“ (přesněji „referencia catastral“). Kromě toho španělský „registr nemovitostí“ se od českého katastru zásadně odlišuje už jen tím, že zápis do něj je dobrovolný a plní funkci především dokladu o vlastnictví dané nemovitosti, zatímco zápis do českého katastru je povinný a kromě vlastnických práv k nemovitosti zahrnuje komplexní informace o nemovitosti, jako jsou polohové údaje, popis, zápisy vlastnických a zástavních práv apod. (podrobněji viz. podkapitola 5.5.15 Catastro). Z výše uvedeného je patrné, že se jedná o částečnou ekvivalenci.

Další ve slovnících navrhovanou možností je pozemkový rejstřík a pozemkové knihy. Pozemkové knihy jsou předchůdcem katastru nemovitostí, které dříve sloužily jako veřejné úřední záznamy, v nichž se zaznamenávala vlastnická a jiná věcná práva k nemovitostem. S nástupem komunistického režimu se začalo uvažovat o zrušení soukromého vlastnictví, a tak se zapisování do pozemkových knih postupně omezovalo, až došlo v roce 1964 ke skončení zápisů a pozemkové knihy se staly archivními záznamy. Velkou roli sehrály v restitucích po roce 1989 a po 1. lednu 1993 s účinností zákona č. 344/92 Sb. o katastru nemovitostí České republiky a zákona č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem.⁴⁹ Vzhledem k uvedené definici pozemkových knih nepovažujeme toto překladatelské řešení v našem kontextu za relevantní, jelikož se jedná o historický systém evidence nemovitostí, jehož funkci nahrazuje dnešní katastr, který jsme v rámci pojmové analýzy již vyloučili z důvodu setření rozdílu mezi termíny „registro de la propiedad“ a „catastro“.

Tím, že jsme vyčerpali všechny navrhové ekvivalenty, docházíme k závěru, že v cílovém jazyce neexistuje pro tento pojem ekvivalentní termín, a tak považujeme za nejoptimálnější překladové řešení tohoto pojmu pomocí doslovného překladu jako „registr nemovitostí“. Jednak dosáhneme toho, že ho odlišíme od termínu „catastro“, jednak pomocí doslovného překladu minimalizujeme riziko nesprávné interpretace termínu (Stefaniak, 2017: 113) a termín v cílovém jazyce si zároveň zachová svoji „transparentnost“ a pro cílového čtenáře zůstane pochopitelný.

5.5.14 Finca, finca registral

Kontext: „*La parte propietaria es dueña en pleno dominio de la finca que a continuación se describe, sita en (...), Granada.*“

URABANA: *Vivienda registrada en el Registro de la Propiedad de Granada n°7*

Finca registral (...)

Tomo (...) Libro (...) Folio (...) Inscripción (...)

Referencia Catastral: (...)

Hlavičková a kol. (2017) uvádí jako ekvivalent k „finca“ – „nemovitost“, přičemž uvádí také ekvivalent ke spojení „finca rústica“ – „statek“ a „finca urbana“ – „činžovní dům“. Brynda (2007) uvádí ekvivalent pro „finca“ také ve dvou kontextech, kdy na venkově se jedná o

⁴⁹ https://cs.wikipedia.org/wiki/Pozemková_kniha

„zemědělský pozemek“, v Latinské Americe o „farmu“, „ranč“, „plantáž“ nebo „statek“, zatímco „finca“ ve městech má význam „nemovitost“. Dále uvádí spojení „finca hipotecada“ – „zatížená nemovitost“, „finca urbana“ – „budova, činžovní dům“. Stříbrného slovník (1969) ani databáze IATE tento termín neobsahují.

Vzhledem k tomu, že předmětem naší smlouvy je nemovitost, konkrétně bytová jednotka situovaná ve městě, volíme jako jednoznačný ekvivalent „nemovitost“, který v rámci překladatelských postupů odpovídá substituci.

V kontextu smlouvy, se kterou pracujeme, se „finca“ objevuje ve spojení „finca registral“. V předchozí podkapitole jsme se rozhodli termín „registro de la propiedad“ překládat doslovně jako „registr nemovitostí“, jelikož se jedná o nulovou ekvivalenci. V tomto případě se tedy nabízí překlad pomocí opisu a zároveň transpozice (změny slovního druhu): „nemovitost zapsaná v registru nemovitostí“, případně také „registrovaná nemovitost“.

5.5.15 Catastro

Kontext: „*La parte adquirente reconoce haber recibido nota simple, recibo de IBI y referencia catastral⁵⁰ del inmueble en cuestión.*“

Všechny odborné slovníky, ze kterých v naší práci čerpáme, včetně databáze IATE, se shodují na stejném ekvivalentním řešení pro termín „catastro“: Stříbrný (1969) navrhuje „katastr“, stejně tak i Brynda (2007) s Hlavičkovou a kol. (2016), kteří uvádí jak překlad „katastr“, tak i „katastr nemovitostí“. Brynda (2007) navíc uvádí, že „catastro“ v hovorové španělštině může také nést význam „daně z pozemku / majetku“. V databázi IATE nalezneme jediný ekvivalent, a to „katastr nemovitostí“.

DPEJ definuje „catastro“ jako administrativní registr spravovaný v rámci *Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria* (Centrum pro katastrální správu a spolupráci v oblasti daní), jehož účelem je kontrolovat veškeré nemovitosti (včetně pozemků a staveb) ve Španělsku, konkrétně je popsat a ocenit. Vzhledem k tomu, že tento registr spadá pod ministerstvo financí, zodpovídá také za kontrolu platby daně z nemovitosti, dědické daně a darovací daně z převodu nemovitostí. Španělský katastr zároveň obsahuje informace o daně nemovitosti, jako jsou poloha, katastrální číslo, využití nemovitosti / pozemku, kvalita staveb, grafické znázornění, katastrální hodnota a vlastník. Zápis do katastru je povinný.

⁵⁰ V textu, se kterým pracujeme, se nevyskytuje přímo termín „catastro“, ale „referencia catastral“.

Český katastrální zákon č. 256/2013 Sb. definuje katastr nemovitostí jako veřejný seznam, který obsahuje soubor údajů o nemovitých věcech, jako jsou jejich soupis, popis, geometrické a polohové určení a zápis práv k těmto nemovitostem. Jedná se o zdroj informací, které slouží k ochraně práv k nemovitostem, pro účely daní, poplatků a jiných peněžitých plnění, k ochraně životního prostředí a nerostného bohatství, k ochraně zájmů státní památkové péče atd. Zápis do katastru nemovitostí je povinný, přičemž vlastníci jsou povinni ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů, které se týkají jejich nemovitostí, a to do 30 dnů ode dne jejich vzniku. Katastr spravuje Český úřad zeměměřičský a katastrální.⁵¹

Jak jsme popsali v předchozí podkapitole, ve Španělsku existuje kromě katastru („catastro“) také registr nemovitostí („Registro de la Propiedad“), zatímco v České republice plní funkci obou těchto institucí katastr nemovitostí. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli zachovat rozlišení těchto dvou institucí i v cílovém jazyce, aby nedošlo k jejich splynutí a ke zkreslení významu. Domníváme se, že v případě „catastro“ se jedná o plnou ekvivalenci, a proto považujeme překlad tohoto termínu pomocí substitute jako „katastr nemovitostí“, případně jako „katastr“⁵², za vyhovující.

5.5.16 Referencia catastral

Kontext: *„La parte propietaria es dueña en pleno dominio de la finca que a continuación se describe, sita en (...), Granada.“*

URBANA: Vivienda registrada en el Registro de la Propiedad de Granada n°7

Finca registral (...)

Tomo (...) Libro (...) Folio (...) Inscripción (...)

Referencia Catastral: (...)

V předchozí podkapitole jsme je rozhodli termín „catastro“ překládat pomocí substitute jako „katastr nemovitostí“. V kontextu naší smlouvy se tento termín objevuje ve spojení „referencia catastral“ a následuje za ním alfanumerický kód označující bytovou jednotku. Hlavičková a kol. (2016) uvádí pro termín „referencia“ překlad „reference“, „věc“ (v dopise) a „odkaz“, Brynda (2007) tento termín překládá jako „odkaz“, „odvolávka“, „věc“, pro zkratku „ref.“ uvádí řešení „značka“ a „jednací číslo“, dále „číslo zakázky“. Slovník Stříbrného (1969) tento termín neobsahuje a v databázi IATE se vyskytuje v jiném kontextu.

⁵¹ <https://www.cuzk.cz/Urady/Katastralni-urady/Katastralni-urady.aspx>

⁵² Zákon č. 256/2013 Sb. o katastru nemovitostí pracuje jak s termínem „katastr nemovitostí“, tak se zkrácenou verzí „katastr“

Podle DPEJ je „referencia catastral“ alfanumerický kód, který funguje jako identifikátor nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí. Tento kód je uveden na všech veřejných listinách týkajících se právních úkonů a obchodování s danou nemovitostí a také v registru nemovitostí. Kromě toho, že tento údaj umožňuje danou nemovitost lokalizovat v katastrální mapě, informuje také o způsobu jejím nabytí (koupě, dědictví, darování atd.) a zároveň poskytuje osobám uzavírajícím smlouvu týkající se nemovitosti (např. kupní) větší právní jistotu v tom ohledu, že se zamezí záměně dané nemovitosti za jinou.⁵³

Na základě výše uvedené definice se domníváme se, že se jedná o nulovou ekvivalenci, což nás vede k překladu tohoto termínu pomocí explicitace. Za použitelný ekvivalent pro termín „referencia catastral“ považujeme „katastrální alfanumerický kód“, případně také „identifikátor nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí“, jehož výrazová stránka se od termínu ve výchozím jazyce sice liší, ale zachovává jeho významovou stránku a je dostatečně transparentní. Naopak překlad termínu „referencia“ jako „věc“, „odvolávka“ nebo „jednací číslo“ je kontextem předem vyloučeno. Jako další možný přibližný ekvivalent by se také nabízela česká analogie „katastrální číslo“ (tj. „parcelní číslo“). Toto řešení by bylo pro příjemce cílového textu jistě srozumitelné, nicméně zatímco katastrální číslo slouží pouze k identifikaci a číselnému označení parcely (zahrnuje údaje o obci, katastrálním území, výměře parcely, druhu pozemku, souřadnicích apod.), „referencia catastral“ je alfanumerický kód, po jehož zadání na stránkách španělského katastru⁵⁴ lze získat komplexní informace nejen o parcele, na které se daná nemovitost nachází, ale i o nemovitosti jako takové (např. rok výstavby, informace o vlastnictví apod.). Řešení „katastrální číslo“ tedy v rámci návrhu glosáře vkládáme do závorky.

5.5.17 Escritura de herencia

Kontext: *„La parte vendedora declara que la escritura de herencia se encuentra en proceso de inscripción en el registro de la propiedad de Granada y se compromete a dejar perfectamente definida la documentación referente para la posterior escritura pública de compraventa.“*

Celé slovní spojení „escritura de herencia“ neobsahuje žádný ze slovníků, ze kterých v naší práci vycházíme, ani databáze IATE, a tak nejprve analyzujeme navrhovaná překladová řešení pro termín „escritura“ a následně pro termín „herencia“. Pro termín „escritura“

⁵³ https://www.catastro.meh.es/esp/referencia_catastral.asp

⁵⁴ <https://www1.sedecatastro.gob.es/cycbieninmueble/ovcbusqueda.aspx>

nalezneme ve Stříbrného slovníku (1969) ekvivalenty „smlouva“, „listina“, „právní dokument“, případně „listina o...“. Stejně tak i Brynda (2007) navrhuje řešení jako je „právní listina / dokument“, „smlouva“, „list“ a „listina o...“. Hlavičková a kol. (2016) uvádí pouze ekvivalenty „listina“ a „dokument“. V databázi IATE jsme pro náš kontext našli pouze překladové řešení „listina“.

Termín „herencia“ překládají všichni autoři stejně, jelikož shodně navrhují „dědictví“, „odkaz“ a „pozůstalost“, přičemž stejná řešení jsme našli také v databázi IATE.

Dle španělské právní úpravy je „escritura de herencia“ listina o dědictví sepsaná notářem, ve které dědicové přijímají dědictví za účelem zápisu dědiců jako vlastníků do registru nemovitostí. K této listině musí zároveň přiložit několik dokumentů, jako je např. úmrtní list a závěť zůstavitele a výpis jeho majetku, práv, závazků a dluhů. Další podmínkou zápisu převodu nemovitosti na dědice je uhrazení dědické daně. V případě jediného dědice se tato listina neseписuje a dědic pouze zažádá o zápis převodu nemovitosti.⁵⁵

Termín „escritura de herencia“ se v porovnání s českou právní úpravou obsahově přibližuje darovací smlouvě, která je právním dokumentem sloužícím pro převod vlastnického práva k movité nebo nemovité věci. Smluvními stranami darovací smlouvy je dárce a obdarovaný, respektive osoba, která převádí vlastnické právo k dané věci a osoba, na níž je toto právo převedeno a která uvedený dar přijímá. Pokud je předmětem daru nemovitost a smlouva má být považována za veřejnou listinu, je potřeba, aby byla sepsána formou notářského zápisu.⁵⁶

Jak vyplývá z výše uvedené definice termínu „escritura de herencia“, jedná se o listinu sepsanou notářem, a proto považujeme za vhodné překladatelské řešení „listina o převodu nemovitosti / vlastnictví na dědice sepsaná před notářem“, případně také „veřejná listina o převodu nemovitosti / vlastnictví na dědice“, nebo „listina o přijetí dědictví sepsaná před notářem“. Jelikož se podle českého práva takováto listina standardně neseписuje, dle kategorizace různých stupňů ekvivalence dle Šarčevicové (2000) a Tomáška (2003) se jedná o ekvivalenci nulovou, přičemž jako překladatelský postup jsme zvolili opis.

⁵⁵ <https://www.jcserranoabogados.com/escritura-de-herencia/>

⁵⁶ <https://www.podnikatel.cz/smlouvy/darovaci-smlouva/>

5.5.18 Escritura pública de compraventa

Kontext: *„La parte vendedora declara que la escritura de herencia se encuentra en proceso de inscripción en el registro de la propiedad de Granada y se compromete a dejar perfectamente definida la documentación referente para la posterior **escritura pública de compraventa**.“*

Pouze Bryndův slovník (2007) obsahuje celé slovní spojení „escritura pública de compraventa“, který je přeložen jako „kupní smlouva“ a „listina o převodu věcí movitých i nemovitých“. Termín „escritura“ jsme analyzovali již v předchozí podkapitole a nejčastěji navrhovanými ekvivalenty v odborných slovnících jsou „(právní) dokument“ a „listina o...“, v případě „escritura pública“ autoři slovníků uvádí překlad „veřejná listina“. Co se týče překladu termínu „compraventa“, ve Stříbrného slovníku (1969) nalezneme místo termínu „compraventa“ výraz „compravente“, který překládá jako „prodejní smlouva“, Brynda (2007) uvádí ekvivalenty „koupě i prodej“, „nákup i prodej“ a Hlavičková a kol. (2016) tento termín neobsahuje. Nejčastější překladatelské řešení pro „compraventa“ dle databáze IATE je „prodej“.

Dle definice DPEJ termín „compraventa“ označuje smlouvu, kterou se jedna ze smluvních stran zavazuje předat určitou věc druhé smluvní straně, která se zavazuje, že za ní zaplatí určitou cenu.

Aby měla kupní smlouva právní účinky podle španělského práva, je třeba ji sepsat formou veřejné listiny u notáře. Smlouva musí obsahovat popis nemovitosti, kupní cenu a způsob její úhrady, lhůtu pro předání nemovitosti a práva a povinnosti obou smluvních stran. Následně je třeba ji předložit příslušnému registru nemovitostí, který ji zapíše. Pro nového majitele nemovitosti představuje zápis kupní smlouvy do registru nemovitosti záruku vlastnictví a ochranu pro případ, že by se o vlastnická práva k nemovitosti přihlásil někdo jiný.⁵⁷

Kupní smlouva, jejímž předmětem je nemovitosti, musí mít dle úpravy v NOZ písemnou formu. Pokud je sepsaná notářem formou notářského zápisu, jedná se o veřejnou listinu (na rozdíl od smluv sepsaných např. advokátem), kterou lze využít v případě sporu jako důkaz potvrzující pravdivost údajů, které v ní jsou uvedeny.⁵⁸

Pro překlad termínu „escritura de compraventa“ proto navrhuje tato řešení: „kupní smlouva ve formě veřejné listiny sepsané před notářem“ (překlad opisem) a „notářský zápis o uzavření kupní smlouvy“ (překlad s vnitřní vysvětlivkou).

⁵⁷ <https://www.conceptosjuridicos.com/escritura-de-compraventa/>

⁵⁸ <https://www.nkcr.cz/sluzby/rodina-majetek-a-ochrana-prav/kupni-smlouva>

5.5.19 Impuesto sobre Bienes Inmuebles (IBI)

Kontext: „*La parte adquirente reconoce haber recibido nota simple, recibo de IBI y referencia catastral del inmueble en cuestión.*“

Stříbrný (1969) ve svém slovníku uvádí termín „impuesto sobre bienes / las propiedades“, který překládá jako „daň z majetku“. Bryndův slovník (2007) obsahuje přímo spojení „impuesto sobre bienes inmuebles“ s uvedením zkratky „IBI“, které překládá jako „daň z nemovitosti“, případně „daň z majetku“. Také Hlavičková a kol. (2016) uvádí pro termín „impuesto sobre bienes inmuebles“ stejný překlad jako ostatní autoři, tedy „daň z nemovitostí“ (v množném čísle). Databáze IATE tento termín neobsahuje.

Dle definice v DPEJ se jedná o přímou daň, kterou vybírá místní finanční úřad od vlastníků městských a venkovských nemovitostí, pozemků i budov podle jejich katastrální hodnoty.

Česká právní úrava definuje daň z nemovitých věcí jako majetkovou daň, prostřednictvím které se každoročně zdaňuje vlastnictví nemovitých věcí, jako jsou např. byty, rodinné domy, stavební parcely, rekreační zařízení, orná půda apod.⁵⁹

Z uvedených definic vyplývá, že se jedná o plnou ekvivalenci, nicméně ačkoliv se autoři všech slovníků shodují na překladu tohoto španělského termínu jako „daň z nemovitosti“, za vhodnější překladatelské řešení považujeme „daň z nemovitých věcí“, jelikož termín „daň z nemovitosti“ se používal do roku 2014.

5.5.20 Nota simple

Kontext: „*La parte adquirente reconoce haber recibido nota simple, recibo de IBI y referencia catastral del inmueble en cuestión.*“

Ani jeden z odborných slovníků, se kterými pracujeme, neobsahuje celý termín „nota simple“. Stříbrného slovník (1969) dokonce ani neobsahuje samotný termín „nota“, ale pouze ve spojení s „nota diplomática“, který překládá jako „diplomatická nóta“. Brynda (2007) uvádí pro termín „nota“ dvě překladatelská řešení: „úřední záznam“ a „zápis“. Hlavičková a kol. (2016) navrhuje termín „nota“ překládat jako „poznámka“, „známka“, „oznámení“ nebo „vysvětlivka“. V databázi IATE jsme celý termín nenalezli, ale po zadání výrazu „nota“ byly nejčastějšími překlady „poznámka“ a „dokument“. „Nota“ je příklad polysémního výrazu, který

⁵⁹ <https://www.mesec.cz/kalkulacky/vypocet-dane-z-nemovitosti/>

má i mnoho neterminologických významů, nicméně naše analýza se soustředí na význam celého spojení.

Dle španělské právní úpravy se jedná o veřejný dokument vydaný registrem nemovitostí, který prokazuje informace o vlastnictví a stavu dané nemovitosti v okamžiku, kdy je tento dokument vyhotoven. Používá se jak při prodeji nemovitosti jako kontrola, zda není daná nemovitost zatížena např. věcným břemenem či jiným typem právního zatížení, tak při žádosti o hypotéku.⁶⁰

V českém právu plní obdobnou funkci list vlastnictví neboli výpis z katastru nemovitostí. Také se jedná o veřejnou listinu prokazující aktuální stav nemovitosti a obsahuje informace o jejím vlastníkově, identifikační údaje nemovitosti, dále také údaje o tom, zda je nemovitost zatížena věcným břemenem nebo zástavním právem a podklady k zápisu nemovitosti do katastru či změně zástavního práva k nemovitosti. Výpis z katastru nemovitostí se používá především při koupi nemovitosti, aby se kupující ujistil, zda na nemovitosti nevázne např. věcné břemeno.⁶¹

Z definic je zřejmé, že obě listiny (česká i španělská) slouží ke stejnému účelu, a tak by se nabízel překlad „výpis z katastru nemovitostí“, nicméně toto řešení by bylo chybné, jelikož španělskou listinu nevydává katastr nemovitostí („catastro“), ale registr nemovitostí („Registro de la Propiedad“). V předchozích podkapitolách jsme se věnovali rozdílům mezi těmito orgány a došli jsme k závěru, že je potřeba je od sebe terminologicky odlišit. Z tohoto důvodu se domníváme, že se jedná o případ nulové ekvivalence, kdy za vhodné překladatelské řešení pokládáme překlad opisem jako „výpis z registru nemovitostí“.

5.5.21 Titularidad

Kontext: *„La parte vendedora se compromete a dejar perfectamente definida la documentación referente a la finca para proceder al cambio de **titularidad** sin ningún tipo de problema.“*

Termín „titularidad“ obsahuje pouze slovník Bryndy (2007), který uvádí jako ekvivalent „vlastnictví“. Slovník Stříbrného (1969) obsahuje termín „título“ – „právní titul“, „licence“ a Hlavičková a kol. (2016) uvádí pouze „titular“ – „vlastník“, „majitel“, „držitel“. Databáze IATE obsahuje větu, ve které se analyzovaný termín objevuje ve stejném spojení jako v našem kontextu, tedy „cambio de titularidad“, které je zde přeloženo jako „převedení vlastnického práva“.

⁶⁰ <https://www.evernest.com/es/guia/vender-piso/que-es-la-nota-simple/>

⁶¹ <https://www.csobpoj.cz/blog/vypis-z-katastru-nemovitosti-vse-co-potrebuje-vedet-o-listu-vlastnictvi>

Vzhledem k tomu, že se analyzovaný termín vyskytuje v kontextu rezervační smlouvy na nemovitost, ve které se ujednávají podmínky prodeje a koupě nemovitosti mezi jejími smluvními stranami, je zřejmé, že termín „titularidad“ zde označuje „vlastnické právo“, přičemž ve spojení „cambio de titularidad“ je plně ekvivalentní termínu „převedení vlastnického práva“. Překladačský postup, který jsme uplatnili pro překlad termínu „titularidad“, je tedy transpozice.

5.5.22 Impuesto sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana (Plusvalía Municipal)

Kontext: *„Así mismo el Impuesto sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana (Plusvalía Municipal) correrá a cargo de la parte propietaria / vendedora según contempla la ley.“*

Termín v celém znění, tedy „Impuesto (municipal) sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana“ (v hovorové španělštině zkráceně „plusvalía“), obsahuje pouze slovník Bryndy (2007), který uvádí ekvivalent „šp. místní poplatek při prodeji nemovitosti“. Ve slovníku Stříbrného (1969) a Hlavičkové a kol. (2016) nalezneme pouze překlad samotného termínu „plusvalía“, u kterého oba autoři shodně uvádí ekvivalenty „nadhodnota“ a „zvýšení / přírůstek hodnoty“, přičemž Stříbrný uvádí také možný překlad „dobré jméno podniku“. Brynda (2007) překládá termín „plusvalía“ (případně „plus valía“) jako „kapitálový zisk“, „přírůstek hodnoty“, „zhodnocení“ (nemovitosti) a ve spojení s „impuesto de / sobre la plusvalía“ uvádí ekvivalent „daň z kapitálových zisků“.

Dle španělského práva se jedná o obecní daň ze zvýšení hodnoty městských pozemků, která se vybírá v momentě jejich převodu (ať už v rámci prodeje, dědictví či darování). Při prodeji nemovitosti vzniká povinnost uhradit tuto daň jejímu prodávajícímu, přičemž musí se tak učinit do třiceti pracovních dnů od data prodeje.⁶²

Jelikož se jedná o pojem, který je vázaný na španělský právní systém, v českém právním systému pro něj neexistuje ekvivalentní termín (tj. případ nulové ekvivalence). Z tohoto důvodu považujeme za nejvhodnější řešení přeložit pojem doslovně tak, aby byl výsledný termín pro cílového čtenáře jasný a pochopitelný a nedošlo k jeho nesprávné interpretaci. Námi navrhované řešení je „daň ze zvýšení hodnoty městských pozemků“ s vysvětlivkou v závorce („místní poplatek při prodeji nemovitosti“).

⁶² <https://www.bankinter.com/blog/finanzas-personales/plusvalia-municipal>

6 Glosář španělských a českých pojmů

Španělský termín	Český ekvivalent
contrato de arrendamiento <i>nm</i>	nájemní smlouva
propietario <i>nm</i>	vlastník majitel
arrendador <i>nm</i>	pronajímatel
arrendatario <i>nm</i>	nájemce
capacidad legal <i>nf</i>	způsobilost k právním úkonům způsobilost k právům a právním úkonům
carga <i>nf</i>	věcné břemeno
gravamen <i>nm</i>	zástavní právo
fianza arrendataria <i>nf</i>	peněžitá jistota kauce na nájem záloha na nájemné
comunidad de propietarios <i>nf</i>	společenství vlastníků společenství vlastníků jednotek (SVJ)
subarriendo <i>nm</i>	podnájem
cesión <i>nf</i>	postoupení převod nájemní smlouvy
contrato de arras penitenciales <i>nm</i>	rezervační smlouva
adquiriente <i>nm</i>	kupující
Registro de la Propiedad <i>nm</i>	registr nemovitostí
finca <i>nf</i>	nemovitost
finca registral <i>nf</i>	nemovitost zapsaná v registru nemovitostí registrovaná nemovitost
catastro <i>nm</i>	katastr nemovitostí katastr
referencia catastral <i>nf</i>	katastrální alfanumerický kód identifikátor nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí (katastrální číslo)

escritura de herencia <i>nf</i>	listina o převodu nemovitosti/vlastnictví na dědice sepsaná před notářem veřejná listina o převodu nemovitosti/vlastnictví na dědice
escritura pública de compraventa <i>nf</i>	kupní smlouva ve formě veřejné listiny sepsané před notářem notářský zápis o uzavření kupní smlouvy
Impuesto sobre Bienes Inmuebles (IBI) <i>nm</i>	daň z nemovitých věcí
nota simple <i>nf</i>	výpis z registru nemovitostí
titularidad <i>nf</i>	vlastnické právo
Impuesto sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana (Plusvalía Municipal) <i>nm</i>	daň ze zvýšení hodnoty městských pozemků (místní poplatek při prodeji nemovitosti)

Závěr

V předkládané diplomové práci jsme se zabývali překladem právních textů, konkrétně translatologickou analýzou českého překladu španělské nájemní smlouvy a rezervační smlouvy na nemovitost se zaměřením na terminologii. V teoretické části jsme na základě odborné literatury nejprve obecně charakterizovali právní jazyk s důrazem na lexikální rovinu a popsali jsme styl, funkce a typy právních textů. Dále jsme nastínili stručný vývoj španělského a českého právního systému, klasifikovali jsme právní překlad s ohledem na účel, který plní v cílovém prostředí, popsali jsme proces právního překladu se zaměřením na jeho jednotlivé fáze a různé stupně ekvivalence mezi právním pojmem ve výchozím a cílovém jazyce. V empirické části jsme provedli translatologickou analýzu španělských autentických listin, konkrétně nájemní smlouvy a rezervační smlouvy na nemovitost. Translatologickou analýzu jsme provedli na pěti rovinách: nejprve jsme dokumenty stručně popsali, poté jsme analyzovali jejich situační kontext, určili jsme funkci originálu a překladu a v poslední, zásadní části, jsme analyzovali soubor dvaceti čtyř vybraných termínů, které pokládáme v kontextu nemovitostního práva za nejvíce relevantní. U těchto termínů jsme sledovali jednotlivé ekvivalenty uvedené v odborných právních slovnících a případně v terminologické databázi IATE a snažili jsme se určit nejvhodnější ekvivalent pro náš kontext. Vhodnost ekvivalentu jsme určili na základě metody pojmové analýzy, prostřednictvím které jsme zkoumali definici jednotlivých španělských a českých pojmů a následně jsme ji konfrontovali s překladovými řešeními. Při analýze jsme sledovali typ ekvivalence a překladatelský postup. Český překlad nájemní a rezervační smlouvy na nemovitost je dokumentární překlad, jehož hlavním cílem je informovat česky mluvícího příjemce (kupujícího a nového pronajímatele nemovitosti) o obsahu španělského dokumentu. Ačkoliv dokumentární překlad není právně závazný, pro příjemce plní roli „záznamu“ výchozí komunikace a může vyvolávat právní následky. Z tohoto důvodu v naší práci klademe důraz na překlad terminologie, kterou v rámci přesnosti překladu považujeme za klíčovou. Pokud se podíváme na míru ekvivalence mezi španělskými a českými termíny, z hlediska překladu jsou zajímavé především ty termíny, u nichž se španělská a česká úprava nemovitostního práva nepřekrývá (i přes to, že je těchto termínů relativně méně). Plně ekvivalentní pojmy jsme nejčastěji přeložili pomocí substituce (např. „propietario“ – „vlastník“, „majitel“), případně transpozice (např. „capacidad legal“ – „způsobilost k právním úkonům“) či konkretizace (např. „adquiriente“ – „kupující“). Naopak pojmy, u nichž v češtině nemáme přirozený ekvivalent (případ nulové a částečné ekvivalence), jsme většinou přeložili opisem (např. „nota simple“ – „výpis z registru nemovitostí“), nebo doslovným překladem,

kterým jsme se snažili zabránit nesprávné interpretaci pojmu ze strany příjemce (např. „Impuesto sobre el Incremento del Valor de los Terrenos de Naturaleza Urbana“ – „daň ze zvýšení hodnoty městských pozemků“, „Registro de la Propiedad“ - „registr nemovitostí“). V případech, kdy daný pojmem nebylo možné přeložit ani opisem, ani doslovně, uchýlili jsme se k překladu s vysvětlivkou (např. „finca registral“ – „nemovitost zapsaná v registru nemovitostí“).

Je potřeba upozornit na fakt, že ať už se jedná o plnou, částečnou či nulovou ekvivalenci, u téměř žádného analyzovaného termínu jsme se neobešli bez hledání pojmového obsahu v pramenech práva, jelikož překladová řešení navrhovaná v odborných slovnících byla většinou vytržena z kontextu a užití daného termínu nebylo příliš specifikováno. V tomto ohledu spatřujeme výhodu terminologické databáze IATE oproti odborným slovníkům, protože v ní lze u každého termínu snadno ověřit zdrojový text. V paralelních textech bylo nutné vyhledávat zejména specifické termíny, které jsou vázané na španělský právní systém. Žádný ze slovníků nezohledňoval např. rozdíl mezi termínem „Registro de la Propiedad“ a „catastro“ a u obou z nich bylo uvedeno jediné překladové řešení „katastr“; dále pro oba termíny „carga“ a „gravamen“ všechny slovníky uváděly stejná překladová řešení – „břemeno“ a „zatížení“.

Většina teoretiků (např. Caová, 2007, Tomášek, 2003 a Chromá, 2014) považuje rozdílnost právních systémů za hlavní problém překladu právních textů. S tímto tvrzením souhlasíme, jelikož jsme se v naší práci setkali s několika případy, kdy při hledání ekvivalentních termínů v cílovém jazyce pro pojmy vázané na španělský právní systém neexistovaly v českém právním systému ekvivalentní termíny. Dále se také potvrdilo, že při vyhledání vhodného ekvivalentu je nutné zohlednit širší právní kontext výchozího textu v rámci právní interpretace (Chromá, 2014) a samotná sémantická interpretace není dostačující, jelikož nereflektuje rozdíly mezi právními systémy výchozího a cílového jazyka. Souhlasíme také s tvrzením Chromé (2010), dle kterého se překladatel neobejde bez znalostí právního oboru a tématu, o kterém daný text pojednává, protože jsme téměř pokaždé museli dohledat pojmový obsah analyzovaného termínu v pramenech práva. Při vyhodnocení nejvhodnějšího ekvivalentu v cílovém jazyce se nám osvědčila klasifikace ekvivalence na tři stupně podle vztahů mezi podstatnými a vedlejšími složkami pojmů výchozího a cílového jazyka. Tyto stupně jsou ekvivalence 1) téměř úplná (dle Šarčevićové, 2000) / plná (dle Tomáška, 2003 a Peškové, 2015), 2) částečná a 3) nulová.

Pokud bychom měli zhodnotit, do jaké míry jsou použité zdroje srovnatelné, nejméně překladových řešení jsme našli v terminologické databázi IATE, a to zejména z toho důvodu,

že se primárně nejedná o právní slovník. Účelem této databáze je spravovat terminologii specifickou pro Evropskou unii. Rozhodujícím zdrojem této databáze jsou evropské předpisy (případně evropská legislativa), nikoliv národní právo. Občanské právo je velmi vlastní konkrétní zemi a každá země má svůj vlastní právní systém. Databáze tak byla využitelná pro vyhledání některých obecnějších termínů, které jsou běžnou součástí většiny právních řádů, např. „propietario“, „catastro“ apod., nicméně víceslovná terminologická spojení databáze nevyhledala. Co se týče chybovosti slovníků, ve dvou případech jsme se setkali s významovými chybami a v jednom případě došlo pravděpodobně k překlepu: Brynda (2007) uvádí u pojmu „arrendador“ překlad „nájemce“ namísto „pronajímatele“, Hlavičková a kol. (2016) překládá pojem „arrendatario“ jako „pronajímatel“ namísto „nájemce“ a Stříbrný (1969) obsahuje pojmy „propriedad“, „propietario“ a „compravente“ namísto „propiedad“, „propietario“ a „compraventa“. Pokud bychom měli posoudit, do jaké míry jsou tyto zdroje srovnatelné, databáze IATE pracuje s evropskou legislativou, a tak pro naši práci nebyla příliš relevantní. Slovník Stříbrného (1969) i přes starší datum vydání v mnoha případech poskytl použitelná překladatelská řešení, z čehož plyne, že klíčové (tj. obecné) právní pojmy typu „kupující“, „pronajímatel“ apod. příliš nezastarávají. Vzhledem k rozsahu tohoto slovníku (176 stran celkem) a také tomu, že autor zachycuje nejen španělskou, ale i latinskoamerickou právní terminologii, kterou ve slovníku nijak neodlišuje, je využitelný spíše pro vyhledání obecnější terminologie. Oproti ostatním slovníkům obsahuje většinou menší počet navrhovaných ekvivalentů bez doplňujících poznámek. Naopak více terminologické a specifické termíny v největší míře obsahují slovníky Hlavičkové a kol. (2016) a zejména Bryndy (2007). Bryndův slovník (2007) je ze všech slovníků nejrozsáhlejší (703 stran celkem) a oproti slovníku Hlavičkové a kol. (2016) obsahuje překlad termínů pouze ze španělštiny do češtiny, nikoliv z obou směrů, což také umožňuje komplexnější zpracování terminologie. Co se týče vyhledávání víceslovné terminologie, tu v největší míře obsahoval také slovník Bryndy (2007), přičemž v ostatních případech bylo nutné termíny analyzovat odděleně, což mnohdy nedávalo smysl (viz. příklad pojmu „nota simple“). Z tohoto důvodu považujeme za nejvíce přínosný slovník pro naši práci slovník Bryndy (2007), jelikož poskytuje nejširší nabídku možných řešení, nicméně aby překladatel mohl zvolit odpovídající termín, musí provést právně-lingvistickou analýzu a překládaný pojem vyhledat v dalších zdrojích, jako jsou výkladové slovníky, občanské zákoníky, internetové zdroje apod.

Vzhledem k rozsáhlému množství zdrojových termínů nebylo v rámci této práce možné zpracovat všechny termíny, a tak se závěry provedené analýzy vztahují pouze na zkoumaný

soubor dvaceti čtyř vybraných termínů z oblasti nemovitostního práva. Bylo by zajímavé v práci pokračovat, sledovat trend ekvivalence mezi termíny ve výchozím a cílovém jazyce a rozšířit návrh španělsko-českého glosáře o další termíny.

Seznam použité literatury

ALCARAZ VARÓ, Enrique, Brian HUGHES a Adelina GÓMEZ. *El español jurídico*. 1a edición en esta presentación. Barcelona: Ariel, 2014. ISBN 978-84-344-1872-1.

BAKER, Mona. *In other words: a coursebook on translation*. London: Routledge, 1992. ISBN 0415030862.

BERENDOVÁ, Alexandra. *Introducción al español jurídico*. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-8087576-59-5.

BRYNDA, Jiří. *Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-669-3.

DUBĚDA, Tomáš, Vanda OBDRŽÁLKOVÁ. *Terminologická a textová kompetence v právním překladu: studie na francouzsko-českém materiálu*. 2018. Studie z aplikované lingvistiky 2018/1, s. 73–91.

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

FÁBEROVÁ, Aneta. *Správa terminologie v institučním prostředí a tvorba termínů pro databázi IATE*. Praha, 2023. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translologie. Vedoucí práce Svoboda, Tomáš.

GLABOVÁ, Miroslava. *Francouzský překlad nového občanského zákoníku. Translatologická analýza vybraných částí*. 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translologie. Vedoucí práce Duběda, Tomáš.

HLAVIČKOVÁ, Vlasta, Olga MACÍKOVÁ a Nicole GRMELOVÁ. *Španělsko-český a česko-španělský odborný slovník pro obchod, právo a finance*. Voznice: Leda, 2016. ISBN 978-80-7335-427-5.

HOFFMANNOVÁ, Jana, Jiří HOMOLÁČ, Eliška CHVALOVSKÁ, Lucie JÍLKOVÁ, Petr KADERKA, Petr MAREŠ a Kamila MRÁZKOVÁ. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2566-1.

JELÍNEK, Milan. Styl administrativně-právní. In: *Jazyk a jeho užívání: sborník k životnímu jubileu profesora Oldřicha Uličného*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1996. s. 240–250. ISBN 80-85899-19-1.

KENNEDY, Rose. Much Ado About Noting: Problems in the Legal Translation Industry. *Temple International and Comparative Law Journal 14*. Philadelphia, PA: Temple University School of Law, 2000. s. 423-444

KNAPP, Viktor. *Velké právní systémy: úvod do srovnávací právní vědy*. Praha: Beck, 1996. ISBN 80-7179-089-3.

MUNDAY, Jeremy. *Introducing translation studies: theories and applications*. 2nd ed. London: Routledge, 2008. ISBN 9780415396936.

NIDA, Eugene. Principles of correspondence. In: *The translation studies reader*. 2nd ed. New York: Routledge, 2002. s. 126-140. ISBN 0-415-31920-X.

NORD, Ch. *Text analysis in translation: theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. Amsterdam: Rodopi, 1991. 250 s. ISBN 90-5183-311-3.

Nový občanský zákoník: zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. Právo a management. ISBN 978-80-87974-01-8.

PEŠKOVÁ, Jana. *Problemas de la traducción de textos de contenido jurídico: búsqueda de los equivalentes más apropiados*. Revista Hikma n.º 14. Universidad de Córdoba, 2015. str. 127-140. ISSN: 1579-9794.

REISS, Katharina. *Type, kind and individuality of text: decision making in translation*. In: *The translation studies reader*. 2nd ed. New York: Routledge, 2002. s. 160–171. ISBN 0-415-31920-X.

ŠARČEVIĆ, Susan. *New approach to legal translation*. Hague: Kluwer Law International, 1997. ISBN 90-411-0401-1.

ŠIMANDL, Josef. Morfologická problematika v jazykové poradně 1-4. *Naše řeč*, 2000, roč. 86, č. 1, s. 23 – 26.

STEFANIAK, Karolina. *Terminology work in the European Commission: Ensuring high-quality translation in a multilingual environment*. In: SVOBODA, Tomáš, Łucja BIEL a Krzysztof ŁOBODA (eds.). *Quality aspects in institutional translation*. Berlin: Language Science Press, 2017, s. 109–121. ISBN 978-80-7374-125-9.

ŠTRÍBRNÝ, Jaroslav. *Španělsko-český odborný slovník právní terminologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1969.

TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-427-7.

VRBOVÁ, Zuzana. *Mezinárodní námořní doprava*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Vedoucí práce Michal Malacka.

Internetové zdroje

BOE-A-1889-4763 Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil. (s/f). *Boe.es* [online]. Gaceta de Madrid: Ministerio de Gracia y Justicia, 2023 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>

CHROMÁ, Marta. O právním překladu převážně vážně. [online]. 2014 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>

CHROMÁ, Marta. Překlad jako interpretace. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2010, (1), 161-173 [cit. 2023-05-20]. ISSN 0323-0619. Dostupné z: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=44648>

Co je pacht a jak vypadá pachtovní smlouva. *Dostupnyadvokat.cz* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/pacht>

Cómo saber si una vivienda está libre de cargas o deudas pendientes. *Idealista.com* [online]. [cit. 2023-06-14]. Dostupné z: <https://www.idealista.com/news/inmobiliario/vivienda/2013/03/15/592215-como-comprobar-si-un-piso-tiene-cargas-o-deudas-pendientes>

Comunidad de propietarios. *Conceptosjuridicos.com* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://www.conceptosjuridicos.com/comunidad-de-propietarios/>

Daňová kalkulačka: výpočet daně z nemovitých věcí 2023. *Mesec.cz* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/kalkulacky/vypocet-dane-z-nemovitosti/>

Diccionario panhispánico de dudas. *Rae.es* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://www.rae.es/dpd/>

Diccionario panhispánico del español jurídico. *Dpej.rae.es* [online]. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://dpej.rae.es>

Escritura de compraventa. *Conceptosjuridicos.com* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.conceptosjuridicos.com/escritura-de-compraventa/>

European Union. About IATE. *IATE, European Union terminology. iate.europa.eu* [online]. [cit. 2023-6-1]. Dostupné z: <https://iate.europa.eu/about>.

He comprado un inmueble. *Atv.gva.es* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://atv.gva.es/es/he-comprat-un-inmoble>

Jak se liší rezervační smlouva na nemovitost a smlouva o smlouvě budoucí kupní? *Azlegal.cz* [online]. [cit. 2023-06-16]. Dostupné z: <https://azlegal.cz/jak-se-lisi-rezervacni-smlouva-na-nemovitost-a-smlouva-o-smlouve-budouci-kupni/>

Katastrální úřady [online]. Praha: ČÚZK, 2023 [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <https://www.cuzk.cz/Urady/Katastralni-urady/Katastralni-urady.aspx>

Kupní smlouva. *Nkcr.cz* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/sluzby/rodina-majetek-a-ochrana-prav/kupni-smlouva>

La referencia catastral. *Catastro.meh.es* [online]. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: https://www.catastro.meh.es/esp/referencia_catastral.asp

Nota simple, ¿qué es y para qué la necesitamos? *Evernest.com* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.evernest.com/es/guia/vender-piso/que-es-la-nota-simple/>

Plusvalía municipal: Qué es y cuáles son los nuevos coeficientes? *Bankinter.com* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.bankinter.com/blog/finanzas-personales/plusvalia-municipal>

Postoupení smlouvy o nájmu nemovité věci. *Epravo.cz* [online]. [cit. 2023-06-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/postoupeni-smlouvy-o-najmu-nemovite-veci-109764.html>

Pozemková kniha. *Wikipedie* [online]. [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pozemková_kniha

Právní pojmy. *Newreality.cz* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <http://www.newreality.cz/nase-sluzby/pravni-pojmy/>

PROCHÁZKOVÁ, Irma. Právní osobnost a svéprávnost. *Odbory.info* [online]. 2016 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://www.odborny.info/obsah/ll/pravni-osobnost-svepravnost/17225>

¿Qué es una escritura de herencia notarial? *Jcserranoabogados.com* [online]. [cit. 2023-06-24]. Dostupné z: <https://www.jcserranoabogados.com/escritura-de-herencia/>

¿Qué son los gravámenes y cargas de un inmueble. *Rebajatuscuentas.com* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://rebajatuscuentas.com/pe/blog/que-son-los-gravamenes-y-cargas-de-un-inmueble>

Rezervace nemovitosti – jak má vypadat rezervační smlouva, kdy ji podepsat a jak funguje rezervační poplatek. *Pravniprostor.cz* [online]. [cit. 2023-06-16]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rezervace-nemovitosti-jak-ma-vypadat-rezervacni-smlouva-kdy-ji-podepsat-jak-funguje-rezervacni-poplatek>

Sedecatastro.gob.es [online]. [cit. 2023-07-10]. Dostupné z: <https://www1.sedecatastro.gob.es/cycbienmueble/ovcbusqueda.aspx>

SELTENREICH, Radim. Ústavní aspekty španělského přechodu k demokracii – od frankistické diktatury k právnímu státu. *PRÁVNĚHISTORICKÉ STUDIE* [online]. 2017, **2017**(2), 106-118 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/5203/PHS_47_2_0106.pdf

SEVILLA-VALLEJO, S. & Sanz i Vilar, E. (2021) El español jurídico: propuesta de intervención en el aula de con fines específicos. *Revista de Lenguas para Fines Específicos*,

27(1), s. 113-139 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z:
<https://ojsspdc.ulpgc.es/ojs/index.php/LFE/article/view/1354>

Slovník cizích slov. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z:
<https://slovník-cizich-slov.abz.cz>

Slovník spisovného jazyka českého. *Ssjc.ujc.cas.cz* [online]. [cit. 2023-06-13]. Dostupné z:
<https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?db=ssjc>

Smlouva o pronájmu. *Fermakleri.cz* [online]. [cit. 2023-06-10]. Dostupné z:
<https://fermakleri.cz/smlouvy/smlouva-o-pronajmu>

Společenství vlastníků jednotek. *Wikipedie* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Společenstv%C3%AD_vlastn%C3%ADk%C3%AD_jednotek

Subarriendo. *Conceptos juridicos.com* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z:
<https://www.conceptosjuridicos.com/subarriendo/>

SVOBODA, Martin. Ke vztahu leasingu a nájmu. *Epravo.cz* [online]. 2008 [cit. 2023-06-10].
Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ke-vztahu-leasingu-a-najmu-54965.html?mail>

Výpis z katastru nemovitostí: Vše, co potřebujete vědět o listu vlastnictví. *Csobpoj.cz*
[online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.csobpoj.cz/blog/vypis-z-katastru-nemovitosti-vse-co-potrebuje-vedet-o-listu-vlastnictvi>

Vzor darovací smlouvy 2023. *Podnikatel.cz* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z:
<https://www.podnikatel.cz/smlouvy/darovaci-smlouva/>

Seznam příloh

Příloha I – text nájemní smlouvy

Příloha II – text rezervační smlouvy